

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKÜLTESİ
İŞLETME BÖLÜMÜ

LİSANS BİTİRME TEZİ
ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA
STANDARTLARININ FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE GENEL BAKIŞ

Hazırlayan
Nicat İSGENDERLİ
1217.01039

BAKÜ-2017

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ EĞİTİM BAKANLIĞI
AZERBAYCAN DEVLET İKTİSAT ÜNİVERSİTESİ
TÜRK DÜNYASI İŞLETME FAKÜLTESİ
İŞLETME BÖLÜMÜ

LİSANS BİTİRME TEZİ
ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA
STANDARTLARININ FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE GENEL BAKIŞ

Hazırlayan

Nicat İSGENDERLİ

1217.01039

Tez Danışmanı

Doç.Dr. Südabe SALİHOVA

BAKÜ-2017

ÖZET

Finansal Raporlama Standartlarını baz alan “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Analizi Üzerindeki Etkilerine Genel Bakış” başlıklı bu ; nakit akış tabloları farklı teknikleri ile analiz edilen işletme hakkında daha isabetli analiz sonuçlarına ulaşılabilirliğini ortaya koymaktır. Bu amaçla çimento şirketinin 2013-2014 yıllarına ait nakit akış tabloları; karşılaştırmalı tablolar analizi üçüncü bölümde yer almaktadır.

Ulusal muhasebenin Finansal Raporlama Standartları ile farklılıkları gösterilmiş, Ulusal muhasebenin yaranması gelişim aşamaları, önemleri gösterilmiştir. İşletmenin bağımsızlığı, ekonomik ve hukuki sorumluluğu arttığından işletmenin finansal durumu, finansal kaynaklarının durumunun rolü sürekli yükselmektedir. Bu tür analiz sonuçları ilk olarak kredi verenler, yatırımcılar, tedarikçiler, vergi kurumları için önemlidir.

Bu çalışmada “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları” tam araştırılmış şirketler için ne kadar önemli olduğu öğrenilmiştir. Çalışmanın esasını Holcim (Azerbaycan) ASC Açık Anonim Şirketi Mali Raporlarının analizi ve yorumlanması içermektedir. Nakit Akış Tablosu Odaklı Karşılaştırmalı Tablolar Analizi vasıtasıyla 2013-2014 Holcim fabrikasının mali durumu analiz edilip yorumlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

TUTANAK.....	i
ÖZET.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI

1.1. FİNANSAL RAPORLAMANIN TANIMI	3
1.2.1. IASC Dönemi.....	4
1.2.2. IASB Dönemi.....	6
1.3. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDART- LARININ ORTAYA ÇIKMA NEDENLERİ	8
1.4. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDART- LARININ ÖNEMİ.....	9
1.5. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDART- LARININ YARARI.....	10
1.6. UFRS'NİN OLUMLU VE OLUMSUZ YANLARI.....	12

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI RAPORLAMA STANDARTLARINDA

NAKİT AKIŞI TABLOSU

2.1. NAKİT AKIŞI TABLOSUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	14
2.2. NAKİT AKIŞI TABLOSU İLE İLGİLİ KAVRAMLAR	14
2.2.1. Nakit Akış Tablosuna Göre Nakit Kavramı	15
2.2.2. Nakit Akış Tablosuna Göre Nakit Benzeri Kavramı	16
2.2.3. Nakit Akışı Tablosu Aracılığı İle Nakit Planlanması	17
2.3. NAKİT YÖNETİMİ	18
2.4. NAKİT AKIŞ TABLOSUNU DÜZENLEME AMACI	19
2.5. NAKİT AKIŞI TABLOSUNUN YARARLARI	20
2.6. NAKİT AKIŞI TABLOSUNUN KULLANICILARI	21
2.7. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN DÜZENLENMESİNDE KUL- LANILAN YÖNTEMLER	21
2.7.1. Direkt Yöntem	21
2.7.2. Endirekt Yöntem	25
2.8. NAKİT AKIŞI TABLOSUNUN BÖLÜMLERİ	28
2.8.1. İşletme Faaliyetleri	28
2.8.2. Yatırım Faaliyetleri	30
2.8.3. Finansman Faaliyetleri	31
2.9. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN HAZIRLANMASI ESNASIN- DA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	32
2.9.1. Yabancı Parayla İlgili İşlemlere İlişkin Nakit Akışları	32
2.9.2. Faiz ve Temettülerin Nakit Akış Tablosunda Gösterilmesi	33

2.9.3. Vergilere İlişkin Verilerin Nakit Akış Tablosunda Gösterilmesi.....	34
2.9.4. Bağlı Ortaklıklar, İştirakler ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlara İlişkin Nakit Akışları	34
2.9.5. Nakit Akışı Yaratmayan İşlemler	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NAKİT AKIŞI TABLOSU HOLCİM KARADAĞ ÇİMENTO FABRİKASI ÖRNEĞİNDE

3.1. HOLCİM ÇİMENTO HAKKINDA GENEL BİLGİLER	36
3.2. KARADAĞ ÇİMENTO FABRİKASININ TARİHİ VE HOLCİM FABRİKASI TARAFINDAN SATIN ALINMASI	36
3.3. HOLCİM (AZERBAYCAN) AÇIK ANONİM ŞİRKETİ MALİ RAPORLARININ ANALİZİ VE YORUMLANMASI.....	38
3.4. NAKİT AKIŞ TABLOSU ODAKLI KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR ANALİZİ.....	39
3.5. HOLCİM ASC'YE AİT FİNANSAL ORAN ANALİZLERİ...	48
3.5.1. Likidite Oran Analizi	48
3.5.2. Karlılık Oranları	49
3.5.3. Varlık Kullanım Etkinlik Oranları.....	50
SONUÇ.....	52
EKLER.....	54
KAYNAKÇA.....	58

KISALTMALAR

IASC:	İnternational Accounting Standards Committee
IASB:	İnternational Accounting Standards Board
UFRS:	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UFRYK:	Uluslararası Finansal Raporlama Yorumlama Komitesi
UPF:	Uluslararası Para Fonu
DB:	Dünya Bankası
TDHP:	Tek Düzen Hesap Planında
UMF:	Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
NAT:	Nakit Akış Tablosu
KDE:	Kur Değişiminin Etkileri
SSCB:	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
ABD:	Amerika Birleşik Devletleri
A.g.e	Adı geçen eser
A.g.m	Adı geçen makale
S.	Sayfa

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Direkt Yönteme Göre Hazırlanmış Nakit Akış Tablosu.....	24
Tablo 2.2: Endirekt Yönteme Göre Hazırlanmış Nakit Akış Tablosu...	27
Tablo 3.1: Holcim (Azerbaycan) ASC Mali Durumu Hakkında Rapor (Tutarlar AZN İle Sunuluyor).....	39
Tablo 3.2: Holcim (Azerbaycan) ASC Kar, Zarar Ve Diğer Toplam Gelir Hakkında Rapor (Tutarlar AZN ile Sunuluyor).....	43
Tablo 3.3: Holcim (Azerbaycan) ASC Para Kaynaklarının Hareketi Hakkında Rapor (Tutarlar AZN ile Sunulur).....	44

GİRİŞ

Her ülkenin kendi vergi yasaları, muhasebe uygulamalarını ve dolayısıyla muhasebe uygulamalarının çıktısı olan finansal raporlamayı etkilemektedir. Sermaye birikiminin artmasıyla birlikte özellikle yatırımcıların işletmeler ile ilgili doğru, güvenilir, şeffaf ve karşılaştırılabilir nitelikteki bilgi ihtiyacının artması, finansal raporlama ile ilgili ortak bir dilim olmasını gerekli kılmaktadır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere Uluslararası Finansal Raporlama Standartları yayımlanmıştır.

Bu çalışmada nakit akış tablosu ve analiz teknikleri hakkında bilgiler verilmiş ve daha sonra yapılan analiz çalışması ile de işletmenin nakit akışları hakkında bilgiler edinilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölümde: “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları” başlığı altında geniş şekilde, Finansal Raporlamanın Tanımı verilmiş , Uluslararası Finansal Raporlama Standartların ortaya nasıl çıktığı ve gelişim süreci ve bu gelişim sürecinde yaşanan zorluklar gösterilmiştir. IASC Dönemi, IASB Dönemi, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının önemi neden ibaret olduğunu, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının hangi yararları olduğu hakkında bilgi verilip son olarak ise UFRS' nin olumlu ve olumsuz yanları gösterilmiştir.

İkinci bölümde: “Uluslararası Raporlama Standartlarında Nakit Akışı Tablosu” ana başlığı dahilinde, Nakit Akışı Tablosunun tarihsel gelişimi. Nakit Akışı Tablosu ile ilgili hangi kavramlar olduğu, bu kavramlardan: Nakit Kavramı, Nakit Benzeri Kavramı hakkında geniş bilgi verilmiştir.

Nakit Akış Tablosunu düzenleme amacının neler olduğu, Nakit Akışı Tablosunun yararları, Nakit Akışı Tablosunun kullanıcıları kimler olduğu gösterilmiştir. Nakit Akış tablosunun düzenlenmesinde kullanılan yöntemlerden: Direkt yöntem ve Endirekt Yöntem hakkında bilgi verilmiş tablolar vasıtasıyla yorumlanmıştır. Nakit Akışı Tablosunun Bölümleri gösterilmiş ve Nakit Akış Tablosunun hazırlanması esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında geniş bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise, “Nakit Akış Tablosu Holcim Karadağ Çimento Fabrikası Örneğinde” başlığı götürülmüş. Sonra ise Holcim

Çimento hakkında genel bilgiler ve Karadağ imento Fabrikasının tarihi ve Holcim Fabrikası tarafından satın alınması hakkında bilgi verildikten sonra Holcim Azerbaycan açık anonim Şirketinin mali raporlarının Analizi yapılmıŐ ve yorumlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI

1.1. FİNANSAL RAPORLAMANIN TANIMI

“ **Rapor**”, “Herhangi bir işte, bir konuda yapılan inceleme ve araştırma sonucunu, düşünceleri veya gözlemleri bildiren ve o işle görevlendirilen kişi ya da kişilerce kaleme alınmış yazı”, Rapor vermek ise; “Herhangi bir konuda yapılan inceleme, araştırma sonucu; düşünce veya gözlemleri yazıyla bildirmek`tir. Bu durumda Finansal raporlama da; şirketlerin belli zamanlardaki finansal durumunun ve faaliyet sonuçlarının, ilgili bilgi kullanıcılarının beklentilerine yönelik, belli biçim ve yöntemlere göre hazırlanarak, sunulması olarak tanımlanabilir.

Finansal raporların, ilgili şirkete ait bilgileri, ilgili tüm tarafların gereksinimlerini karşılayacak şekilde tam, doğru, anlaşılabilir ve zamanında açıklaması beklenir.

Bu konuda, ülkelerde oluşturulan finansal raporlama standartları, her ülkenin ekonomik, politik, hukuksal, sosya-kültürel yapısına ve dünya ile bütünleşik olmamasına vb. özgün yapısına göre şekillenmiştir.¹

UFRS’ler, dünya çapında muhasebe standartlarını birbirine uyumlaştırmak suretiyle hazırlanan finansal tabloların karşılaştırılmasına olanak vermeyi amaçlayan standartlardır.²

Daha açık bir ifadeyle UFRS, mali tabloların, işletmelerin mali durumunu, performansını ve nakit akımını gerçeğe en uygun bir şekilde yansıtabilecek şekilde hazırlamak; mali tabloları etkileyecek her işlemi

¹Halil İbrahim BÜYÜKTOPÇU “Uluslararası finansal raporlama standartlarının finansal tablo düzenlemelerine etkileri ve örnek bir uygulama” (**Yayınlanmamış yüksek lisans tezi**) Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Programı, İzmir-2009, s-24

²Cengiz Toraman ve M. Fatih Bayramoğlu”, Avrupa Birliği uyum sürecinin muhasebeye uygulamalarına etkisi”

https://www.researchgate.net/publication/303522273_Avrupa_Birligi_Uyum_Surecinin_Muhasebe_Uygulamalarına_Etkisi s-465 Erişim Tarihi:(02.12.2016)

doğru ve gerçeğe uygun bir biçimde yansıtmak; gerekli dipnotlara da yer verilerek bu standartlara uygun muhasebe politikalarını uygulamak; bilginin uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olarak sunumunu gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır

1.2. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARIN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİM SÜRECİ

UFRS'lerin tarihsel gelişimi, **İnternational Accounting Standards Committee (IASC)-Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi** ve **İnternational Accounting Standards Board (IASB)-Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi** olarak iki bölümde incelenmiştir.³

1.2.1. IASC Dönemi

Uluslararası uyumlaştırma çabaları, özellikle 1970'li yılların başlarında yaşanmıştır. 1973 yılında Avustralya, Kanada, Fransa, Almanya, Japonya, Meksika, Hollanda, İngiltere, İrlanda ve Amerika'daki profesyonel muhasebe grupları tarafından IASC kurulmuş ve bu kurula, 100 ülke ve 100'ün üzerinde meslek kuruluşu dahil olmuştur.

UFRS'ye ilişkin yapılan ilk çalışmalar IASC'ye aittir. IASC, ülkelerin muhasebe uygulamaları arasındaki farklılıkların en aza indirilmesi ve uyumun sağlanmasına yönelik uluslararası standart oluşturma çalışmalarını yürütmüştür. Komitenin başlıca amacı, dünya genelinde finansal raporlamada kalite düzeyinin geliştirilmesi ve karşılaştıra bilirliğinin artırılmasıdır.

³METİN ATMACA, "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına ve Vergi Yasalarına Göre Düzenlenen Temel Mali Tabloların Finansal Analiz Acısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi ve Türkiye Uygulaması"(Yayınlanmamış Doktora tezi),T.C Marmara üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı, İstanbul,2010, s-

UFRS'nin gelişimine ilişkin 1977 yılında XI. Dünya Muhasebe Kongresi'nde önemli bir adım atılmıştır. Bu kongrede International Federation of Accountants (IFAC)- (*Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu*) kurulmuş olup, 1982 yılında IASC ile bir anlaşma imzalanmıştır. Bu anlaşma ile standart belirleme ve yayınlama konularında koordinasyonun sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca IFAC üyelerinin aynı zamanda IASC üyeleri olduğu kabul edilmiş, dolayısıyla IFAC ve IASC aynı çatı altında toplanması kararı alınmıştır.

IASC'nin kuruluşundan itibaren finansal raporlamada uyumun sağlanması amacıyla geçirdiği üç aşama söz konusudur. Birinci aşama 1973-1988 dönemini kapsamakta olup; IASC, 26 adet genel standart yayınlarak belirli noktalarda işletmelere seçenekler sunmuştur. Alternatif uygulamalara ağırlık verilirken finansal tablo düzenine fazla önem verilmemiştir. 1989-1995 dönemini kapsayan ikinci aşamada IASC, işletmelere sunulan seçeneklerin çoğuna kısıtlamalar getirmiştir. Bu amaç doğrultusunda IASC, 1989 yılında "Finansal Tabloların Hazırlanması ve Sunum Çerçevesi" ve 1990 yılında "Karşılaştırılabilirlik İyileştirme Projesi"ni yayımlamıştır. Son olarak üçüncü aşama ise, IOSCO'nun 1995 yılında UMS'leri onaylamayı kabul etmesi ile başlamıştır.

Yukarıda belirtilen aşamalar doğrultusunda IASC, standart belirleme sürecini gerçekleştirmektedir. Öncelikle süreç, belirli bir standardın gündeme alınmasıyla başlamaktadır. Bu aşamayı, standart geliştirme komitesinin belirlemesi ve bu komitenin standart hakkında araştırma yapması ve daha sonra IASC'ye sunması izlemektedir.

IASC, standart hakkındaki yorumları bir taslak halinde üyelerine göndermekte ve bu taslak danışma grubunun da aracılığıyla ulusal standart belirleyici kurumlara ve diğer ilgili meslek kuruluşlarına sunulmakta ve taslak hakkında bu kuruluşlardan bilgi ve görüş

alınmaktadır. Bu aşamadan sonra ilkeler rapor taslağı hazırlanmaktadır. Taslak ve rapor Kurul'da görüşülerek oluşturulur ve bu oluşum ile uluslararası muhasebe standardı hazırlama ve yayınlama süreci tamamlanmış olmaktadır.

Diğer yandan IASC'nin ilkeleri şu şekildedir⁴;

- Kamu yararına olacak şekilde muhasebe standartlarının belirlenmesi ve yayınlanması yanında finansal tabloların incelenmesi ve dünya çapında genel kabul görececek hale getirilmesi,
- Finansal tabloların sunumuyla ilgili düzenlemelerin, standartların ve prosedürlerin daha da geliştirilmesi ve harmonizasyonu için çalışılması.

1.2.2. IASB Dönemi

IASC, 1973-2000 yılına kadar yayımlamış olduğu standartları “Uluslararası Muhasebe Standardı-International Accounting Standards-IAS” olarak kodlamış ve tanımlamıştır. IASB ise, 2001 yılından sonra günümüze kadar IASC tarafından yayımlanan uluslararası muhasebe standartlarını kabul etmiş ve bu standartların güncelleştirme çalışmalarını başlatmıştır. IASB, yürürlüğe koyduğu standartları, “Uluslararası Finansal Raporlama Standardı - International Financial Accounting Standards-IFRS” adı altında yeni kod numaraları ile yayımlamaktadır. Bütün standartlarda set olarak “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları” ifadesi kullanılmaktadır.

Ayrıca standartların yorumları ile ilgili olarak Daimi Yorumlama Komitesi'nin yorumları “Uluslararası Finansal Raporlama Yorumlama Komitesi (International Financial Reporting Interpretation Committee-IFRIC)” adıyla yeniden yapılandırılmıştır. Bu bağlamda, finansal raporlama standartları kapsamında; UMS, UFRS ve yorumlar yer

⁴Metin Atmaca, a.g.e. s-21

almaktadır. IASB'nin stratejisi finansal raporlama sisteminin genel olarak tutarlılığını yükseltmek ve mevcut IAS yapısını ise belirli yönlerde geliştirmektir. Bu kuruluş, daha iyi raporlama sağlamak amacıyla dünya genelinde en iyi uygulamaları bir araya getirmeyi hedeflemektedir. Bu hedefin gerçekleştirilmesinde IASC yeniden yapılanmaya gitmiş ve IASB olarak yeniden yapılanmıştır. Bu yeni yapılanma sürecindeki amaç, dünya genelinde UMS ve UFRS'lere geçerlilik kazandırmaktır.

IASB, dünya genelinde uluslararası muhasebe standartlarının kabulünü ve uygulanmasını yaygınlaştırması yanında finansal tablolarda, şeffaf ve karşılaştırılabilir bilgiyi sağlayan, tek ve yüksek kalitede, anlaşılabilir ve uygulanabilir küresel muhasebe standartları geliştirmeyi amaçlamaktadır. IASB'nin standart oluşturmaya ilişkin yasal prosedür süreci aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır;

- IASB, gündemdeki konuyla ilgili tüm ayrıntıları tanımlar ve gözden geçirir; sonrasında da IASB çerçevesinin bu hususlara nasıl uygulanacağını inceler.

- Konu ile ilgili milli muhasebe standartlarına (bunlar arasında çeşitli yargısal süreç uygulamaları da bulunur) dair gereklilikleri incelenir ve görüşler bu yerel standartları koyan kişilerle paylaşılır.

- IASB'nin gündeminde yer alan konunun tavsiye edilebilirliği hakkında Standart Danışma Kurulu ile görüş alışverişinde bulunulur.

- Proje üzerinde IASB'ye danışmanlık edecek bir danışma grubu oluşturulur.

- Kamunun da görüşlerinin alınabilmesi için bir tartışma dokümanı yayınlanır.

- IASB üyelerinin en az dokuzunun lehteki oyu ve muhalif görüşlerin de onayı alındıktan sonra bir nihai taslak kamuya açıklanır.

- Tartışma dokümanları ve nihai taslak konusundaki tüm yorumlar incelenir.

- Halka açık duruşmalar ve saha çalışmaları gündeme alınır ve eğer gerekli görülürse gerçekleştirilir.

- Standart, oylamaya sunulur ve en az 9 kurul üyesinin onayını alırsa muhalif görüşlerde alındıktan sonra yayınlanır. Bunun yanında kamunun görüşleri de dikkate alınmaktadır.⁵

1.3. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ ORTAYA ÇIKMA NEDENLERİ

Ulusal muhasebe standartları arasındaki farklılıklar, özellikle uluslararası alanda faaliyet gösteren işletmeler için büyük sorun yaratmakta ve finansal tablolarındaki bilgilerin güvenilir bir şekilde kullanılmasını engellemektedir. Bu tür engellerin aşılmasıyla, finansal tabloların istenilen kalite ve nitelikte olması ilgili finansal tablo kullanıcılarının sağlıklı kararlar almalarında önem arz etmektedir. Bunun gerçekleştirilmesinde uluslararası düzeyde kabul görmüş ilke ve standartlara uyumun sağlanması ve ülkelerarası muhasebe uygulamalarındaki farklılıkların giderilmesi zorunlu olmaktadır. Bunun yanında uluslararası ticaretin, çok uluslu şirketlerin ve doğrudan yabancı yatırımların sayısının artması; finansal pazarların çeşitlenmesi ve gelişmesi; Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve AB gibi küresel organizasyonların büyümesi; Doğu Bloğunun yıkılması ve benzer gelişmeler ekonominin küreselleşmesini sağlayan en önemli faktörler olarak gösterilebilir. Ekonominin küreselleşmesiyle sonuçlanan bu tür gelişmeler özellikle çok uluslu şirketler, çok uluslu muhasebe ve denetim

⁵Metin Atmaca, a.g.e. ss-24-25

firmaları, yatırımcılar ve muhasebe verilerini kullanan analistler açısından yeni problemleri doğurmuştur.⁶

Ortaya çıkan bu problemler uluslararası anlamda kabul gören muhasebe standartlarına uyumu (harmonizasyonu) önemli hale getirmiştir. Harmonizasyon, sınırlamaları farklılıklar seviyesine göre ayarlayarak muhasebe uygulamalarında karşılaştırılabilirliğin artırılmasıdır. Harmonizasyonun amacı yetersiz muhasebe uygulamalarının önüne geçilmesi, gereksiz farklılıkların ortadan kaldırılması ve farklılıklar keşfedildiği zaman bu farklılıkların niçin mevcut olduğunun anlaşılması çabasına girmektir. Harmonizasyon ile ilgili literatürde kullanılan diğer anahtar kavramlar standardizasyon ve tekdüzeliktir. Standardizasyon, harmonizasyondan daha sert ve dar kalıpları olan kurallar bütünüdür empoze edilmesi demektir. Standardizasyonda tüm durumlar için sadece tek bir standart veya kural geçerli olur. Tekdüzelik, bir yapı veya kurala sıkı sıkıya bağlı olmaktır, tekdüzelikte her şey aynıdır ve asla ters düşme durumu yoktur.⁷

1.4. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ ÖNEMİ

“Küresel rekabet, dünya pazarlarında faaliyet göstermek ve gelişim için gerekli olan açılım ve modernizasyonu sağlamak üzere pek çok işletmeyi yeni yatırımcı arayışına sevk etmiştir. Bunun gibi yatırımcılar da yurtdışında fırsatları çoğaltmak ve riskleri dağıtma çabasına girmiştir. Sonuç olarak uluslararası bazda karşılaştırılabilir finansal tablolama ihtiyacı ve buradan hareketle uluslararası

⁶Ahmet Ağca ve Rafet Aktaş, “First Time Application of IFRS and Its Impact on Financial Ratios: A Study on Turkish Listed Firms, Problems and Perspectives in Management”; In form Global, Vol:5, Issue:2, 2007, s.100.

⁷Ahmet Ağca ve Rafet Aktaş, **a.g.m.**, s. 102.

karşılaştırılabilir muhasebe standartları konusu son zamanlarda çok önem kazanmıştır”.⁸

UFRS’lerin önemini arttıran olayların başında Amerika’da meydana gelen Enron, Wordcom gibi muhasebe skandalları gelmektedir. US GAAP’in, uluslararası anlamda kabul gören ve gelişmekte olan ülkelerde örnek alınan standartlar olmasına rağmen Amerika’da yaşanan Enron, Wordcom, Xerox ve benzeri muhasebe skandalları nedeniyle etkinliği açısından eksiklikleri tespit edilmiştir. Bu tür skandallar sonucunda ABD’de uluslararası düzeyde uyumlaştırma çabaları hız kazanmıştır. Bu bağlamda daha önce belirtildiği üzere FASB ile IASB’nin imzaladığı Norwalk anlaşması sonucunda karşılıklı olarak yüksek kaliteli ve birbiriyle uyumlu standartların oluşturulmasına karar verilmişti.⁹

1.5. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ YARARLARI

UFRS, dünya genelinde bir kıyaslama ve değerlendirmeye imkan sağlayan kaliteli ve güvenilir bilginin üretilmesi için son derece disiplinli ve titiz bir çerçeve konumundadır¹⁰

UFRS’leri kullanmanın faydalarını şunlardır:

- Ulusal muhasebe standartları oluşturmak için yeniden çaba harcanmasının önlenmesi;
- Muhasebe problemleri konusunda ulusaldan çok global bir bakış açısının sağlanması;

⁹ Cemal İbiş ve Serdar Özkan, **Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)’na Genel Bakış**, Mali Çözüm Dergisi, Sayı:74, 2006, s.2

⁹Fikret Çankaya, **Uluslar arası Muhasebe uyumunun Ölçülmesine Yönelik Bir Uygulama: Rusya, Çin ve Türkiye Karşılaştırması**, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt :3, Sayı:6, 2007, s.134.

¹⁰Cemal İbiş ve Serdar Özkan, A.g.m., s.27.

- İşletmeler arasında finansal karşılaştırmaların yapılabilmesi- uluslararası sermaye piyasalarında finansal veri karşılaştırması;

- Söz konusu ülkenin finansal raporlama standartlarını kullanmak zorunda olmadan yabancı sermaye piyasalarından kaynak arayışı sağlayabilme olanağının sağlanması ve böylece işletmelerin tasarruf edebilmeleridir.

UMS/UFRS oluşturmaının en belirgin faydası ise ulusal yerine daha global bir yaklaşımın benimsenecek olmasıdır. Pek çok işletme UFRS'yi benimsemenin yabancı piyasalara giriş öncesi etkili bir yöntem olduğunu kabul etmektedir. Küresel sermaye piyasalarının UFRS'lerden faydalanması ile finansal tablo karşılaştırmaları da kolaylaşmaktadır. Ayrıca bu standartların dünya genelinde kullanılması, yatırımcıların güven düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir.¹¹

Bu bağlamda UFRS'lerin özellikle yatırımcılar üzerinde önemli etkilerde bulunduğu açıktır. Ray Ball (2006) çalışmasında UFRS'lerin yatırımcılar açısından sağladığı faydaları şu şekilde özetlemiştir¹⁰⁵;

- UFRS, yatırımcılara daha doğru, kapsamlı ve zamanında finansal tablo bilgisi sunmaktadır. Buna göre özellikle sermaye piyasalarında finansal tablo bilgilerinin ulaşılmasında yatırımcıların daha az risk almasına yardımcı olacaktır.

- UFRS'lerin finansal raporlama kalitesini arttırması ile küçük yatırımcıların profesyonel yatırımcılara nazaran rekabet gücü yükselecektir.

- Muhasebe standartlarında pek çok uluslararası farkın ortadan kaldırılması raporlama formatlarını standardize etmektedir. Bu durum ise, finansal bilgiyi kullanan yatırımcılara önemli kazanımlar sunacaktır.

¹¹Metin Atmaca, a.g.e. s-30

- Finansal veri işlenmesinin maliyetinin düşürülmesi sermaye piyasasında fiyatlara da etkide bulunmaktadır. Bu şekilde yatırımcıların çoğunun, artan pazar etkinliğinden faydalanması mümkün olmakta olup, muhasebe standartlarındaki uluslararası farklılıkların azaltılması ile iktisap ve devir teslim işlemleri önündeki engeller kalkmış olacaktır.¹²

1.6. UFRS'NİN OLUMLU VE OLUMSUZ YANLARI

UFRS'nin dünyada kabul görmesi muhasebe tarihindeki en dikkate değer olaylardan biridir. 100'den fazla ülke ya UFRS raporlamasına geçmiş ya da yakın bir zamanda standartların uygulamaya girmesine karar vermiştir.

Bütün dünyada bu derecede kabul görmesi, UFRS'yi tartışmaların odağı haline getirmiş ve UFRS'nin olumlu ve olumsuz yönleriyle ilgili olarak birçok çalışma yapılmıştır.

Bazı araştırmacılar, UFRS'nin kullanılmasıyla birlikte finansal tabloların karşılaştırılabilir olacağını, şeffaflığı ve finansal raporlama kalitesinin artacağını ve böylelikle yatırımcıya olan faydaların çoğalacağını ileri sürmektedirler. Bu düşüncenin karşısında olanlar ise tek bir standartlar setinin bütün durumlar açısından uygun olamayacağını ve böylelikle, ülkeler arasındaki farklılıklar nedeniyle güvenilirliği ve hisse senetlerine yansıma derecesini (value relevance) homojen (eşit) bir şekilde artıramayacağını söylemektedirler.

UFRS'nin finansal raporları geliştirdiğine ilişkin iddialar, yeni standartların yerel muhasebe düzenlemelerindeki açığı kapattığına ilişkin bilgilere dayanmaktadır. UFRS, içeride ve dışarıda olanlar arasındaki bilgi asimetrisini azaltacağı düşünülen, daha fazla açıklamayı (dışarıya bilgi açıklamasını) gerektirmektedir.

¹²Cemal İbiş ve Serdar Özkan, A.g.m., s.30

Yöneticilerin, hissedarlara göre firmayla ilgili daha fazla bilgiye (şimdiki ve gelecekteki nakit akışları vs.) sahip olmaları onları karları yönetmeye sevk edebilir.¹³

UFRS, finansal tabloların karşılaştırılabilirliğini ve şeffaflığını artırmaktadır. IASB'nin de amacı uluslararası anlamda kabul edilebilir, yüksek kaliteli finansal raporlama standartları yayımlamaktır¹²⁷. UFRS, bu yönüyle, daha düşük düzeyde kar yönetimi uygulamalarına imkan vermektedir.

UFRS'ye göre raporlama yapan işletmelerin daha az kar yönetimi uygulamalarına başvurdukları sonucuna ulaşmışlardır.

Bununla birlikte, son zamanlarda yapılan çalışmalar UFRS'nin finansal raporların kalitesi üzerinde olumsuz etkilerinin olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu durum, diğer ülkelerdeki yerel muhasebe standartlarıyla kıyaslandığında, UFRS'nin esnekliği, subjektifliği, gerçeğe uygun değeri kullanması gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır

Yine son zamanlarda yapılan çalışmalar, UFRS'nin finansal bilgileri geliştirmedeki başarısının, ülkelerin kültürel yapıları, yasal ve kurumsal düzenlemeleri, kuralların yaptırım gücü gibi faktörlere bağlı olduğunu vurgulamaktadır.¹⁴

¹³Vildan Evrim Altuk Özden, “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Kar Yönetimine Etkisi: Bağımsız Denetçilerin Algıları Üzerine Bir Araştırma.” (Yayınlanmamış Doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, Finansal bölümü, İstanbul-2013, s-46

¹⁴Vildan Evrim Altuk Özden, a.g.e. 49

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI RAPORLAMA STANDARTLARINDA NAKİT AKIŞI TABLOSU

2.1. NAKİT AKIŞI TABLOSUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Nakit akış tablosunun tarihsel gelişimi hakkında bilgi edinebilmek için muhasebe sisteminin 19. yüzyıl sonlarından başlanarak incelenmesi gerekmektedir. Muhasebeciler tarafından 1890'lı yıllardan itibaren tahakkuk esası benimsenmiş ve tahakkuk esası daha çok küçük ve orta ölçekli firmalarca yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Nakit temelli muhasebe, muhasebeciler tarafından muhasebenin gelişimine engel olarak görüldüğü için uygulama alanı bulamamış ve bu süreç 1930'lu yıllara kadar devam etmiştir. Daha sonra ekonomideki gelişmelere paralel olarak tahakkuk esasına göre hazırlanan gelir tablosunun bütün değişimleri yansıtıp yansıtmadığı tartışma konusu olmuştur. Bu tartışmalar sonucunda nakit akış tablosunun önemi artmış ve hazırlanması zorunlu finansal tablolar arasında yerini almıştır¹⁵

1987 yılında SFAS (Finansal Tablo Standartları) No: 95 ildirgesini yayınlanmıştır. 1988 yılında da firmaların nakit akım tablosunu hazırlayıp sunması zorunlu hale getirilmiştir.¹⁶

2.2. NAKİT AKIŞI TABLOSU İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Nakit akış tablosu, nakit ve nakde eşdeğer varlık kalemindeki değişimi açıklamayı amaçlar. Bu tablo yardımı ile işletmenin dönem içerisinde yapmış olduğu nakit tahsilat ve ödemeler kaynakları ve

¹⁵Ayşe EĞE, “Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Göre Hazırlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi” (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi) Edirne,2005, s-6

¹⁶Mustafa KISAKÜREK, Mehmet DEMİR, “Nakit Akım Tablosunun Hazırlanmasında Direkt-Endirekt Yöntem Tartışması”<http://journal.mufad.org.tr/attachments/article/493/18.pdf> Erişim Tarihi (10.01.2017)

kullanım yerleri olarak izlenebilmektedir. Ayrıca bu tablo yardımıyla dönem içinde nakit ve nakde eşdeğer varlıklarda meydana gelen artış ve azalışların nedenleri ile birlikte görülmesi sağlanmıştır. Böylece işletmenin gelecekteki para ihtiyacının öngörülmesi ve nakit bütçesinin hazırlanması kolaylaşmıştır¹⁷

Yatırımcılar ve borç veren kuruluşlar işletme hakkında kararlar alırken nakit akış tablosundan yararlanırlar. Yatırımcılar ve borç verenler, işletmenin gelecekteki nakit yaratma olasılığını tahmin etmek için nakit akış tablosunun sunduğu bilgileri kullanırlar. Nakit akış tablosu, işletmenin borç ödeme kapasitesini gösterdiği için borç verenlerin kararlarını etkilemektedir. Yatırımcıların işletmenin kar payı ödeme potansiyelini öğrenmeleri oldukça önemlidir. Yatırımcılar bu bilgileri de akit akış tablosundan almaktadırlar.¹⁸

Nakit akış tablosu ile ilgili bazı kavramların açıklamalarına aşağıda yer verilmiştir.

2.2.1. Nakit Akış Tablosuna Göre Nakit Kavramı

İşletmelerde hazır değerler olarak ifade edilen varlık kalemleri nakit olarak düşünülmektedir. Bu bağlamda nakit kavramı, işletmedeki nakit para ve vadesiz mevzuatı ifade etmektedir. Nakit kavramı daha geniş olarak, henüz tahsil edilmemiş ya da bankaya yatırılmamış çek bedelleri, posta ve banka havaleleri, Türk Lirası karşılığı dövizler, damga pulları ve posta pulları, vadesi gelmemiş kupon bedelleri olarak ifade edilmektedir. Bu değerlerin bazıları aynen, bazıları ise paraya

¹⁷Nejat Tenker-Nalan Akdoğan, “**Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri**”, 10. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara 2004, s. 284

¹⁸M. Mustafa Kısakürek-M. Akif Ayarlıoğlu, “**Endirekt Yönteme Göre Nakit Akım Tablosunun Hazırlanması**”, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 25, Sayı 1, 2007, s. 195

çevrilerek ödemelerde kullanılabilir. Nakit akış tablosunda ele alınan nakit kavramı, nakit ve nakde eşdeğer kaynak ve kaynak kullanımlarını ifade etmektedir.¹⁹

2.2.2. Nakit Akış Tablosuna Göre Nakit Benzeri Kavramı

Vadelerine kısa süre kalan ve likit oldukları için kısa sürede paraya çevrilebilmeleri ya da para gibi işlem görmeleri kolay olan bazı kısa vadeli yatırımları tanımlamak için nakit benzeri kavramı kullanılmaktadır.

Bir varlığın nakit benzerleri kalemi içerisinde değerlendirilebilmesi için, değeri belirlenebilen bir nakde dönüştürülebilmesi ve değerindeki değişim riskinin önemsiz olması gerekir. Buna göre, vadesi üç ay veya daha kısa olan yatırımlar nakit benzeri yatırımlar olarak kabul edilir.²⁰

Bazı bilim adamları tarafından, Uluslararası Muhasebe Standartları'na uyumu sağlamak için Tek Düzen Hesap Planında (TDHP) yapılması gereken bazı değişiklikler olduğu savunulmuş ve Hazır Değerler grubunun adının "Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar" olarak değiştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Böylece, TDHP'na göre "Hazır Değerler" arasında rapor edilen varlıklar uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanan mali tablolarda nakit ve nakit benzeri varlık olarak raporlanmaktadır. Nakit Akış Tablosunda; nakit hareketlerinin, nakit ve nakit benzeri varlıklardaki artış ve azalışları analiz edildiği için, TDHP'nda hazır değerler olarak adlandırılan kalemin adı TMS-7 Nakit Akış Tabloları standardında kapsama uygun olarak nakit ve nakit benzeri varlıklar olarak değiştirilmiştir. TMS-7 standardında bu kalemin tanımı

¹⁹Ayşe EĞE, a.g.e, s-12

²⁰Tuğba Uçma-Çağrı Köroğlu, "TMS-7'ye Göre Nakit Akış Tablosu", Mevzuat Dergisi, Sayı 92, Ağustos 2005, s. 54

“Bu grup, nakit olarak elde veya bankada bulunan varlıklar ile istenildiği zaman değer kaybına uğramadan paraya çevrilme imkanı bulunan ve yüksek likiditeye sahip ve değerindeki değişim riski önemsiz olan yatırımların izlendiği hesaplardan oluşur” şeklinde yapılmıştır.²¹

2.2.3. Nakit Akışı Tablosu Aracılığı İle Nakit Planlanması

Nakit akış tablosu aracılığı ile işletme yöneticileri, nakit yönetimi planlamasını sağlayarak nakit giriş ve çıkışlarını finansal planlama ile dengeleyerek işletmenin nakit ihtiyacını zamana bağlı olarak belirlemektedir. Nakit akış tablosu ile sağlanan nakit yönetimi işletmelere, finansal açıdan zor duruma düşmeden ve çalışmalarının etkinliğini düşürmeden karlılığı daha iyi biçimde elde tutacak nakit tutarını sağlamaktadır.

Nakit akış tablosu, işletmelerin çalışmalarını sürdürmeleri için ne zaman nakit ihtiyacı olduğunu ve bu nakit ihtiyacının ne tutarda olacağını önceden tespit edilmesini sağlamak için nakit planlaması yapılmasına yardımcı olur. Nakit akış tablosuna dayandırılarak yapılan nakit planlaması ile işletmeler nakit sıkışıklığı ile karşılaşmamak ve borçlarını zamanında ödeyebilmek için önceden önlem alma olanağına sahip olurlar. Bu sayede işletmelerin kredi veren kuruluşların gözünde saygınlığı artarak borç alması kolaylaşmaktadır. Nakit planlaması sayesinde nakit fazlalığının en uygun biçimde kullanılması sağlanır.²²

²¹Nalan Akdoğan-Orhan Sevilengül, “Türkiye Muhasebe Standartlarına Uyum için Tek Düzen Hesap Planında Yapılması Gereken Değişiklikler”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 84, Kasım-Aralık 2007, s. 34

²²Oktay Güvemli, “Uygulamalı Mali Tablolar Tahlili”, Çağlayan Kitabevi, İstanbul 1981, s. 26

2.3. NAKİT YÖNETİMİ

Nakit yönetimi, nakit fazlası ve nakit açığına sebep olmadan işletmede olması gereken optimum para tutarını açıklamakta ve belli bir dönemdeki ödeme ve tahsilatlar arasındaki dengeyi zamansal açıdan kurmaya çalışmaktadır.

Nakit yönetimindeki başarısızlık firmaların aldığı kararları gerçekleştirememesine sebep olur. Günümüzde firmalar etkin ve verimli bir nakit yönetimi politikasının eksikliğini yaşamaktadır. İşletmenin likiditesi en yüksek olanak firmalar için öneminin bilinmesine karşın, nakdin verimli kullanılmasında ve yönetilmesinde eksikliklerin olduğu görülmektedir.²³

Nakit yönetimi, nakit giriş ve çıkışlarını tahmin etmekte, bulundurulması gerekli nakit mevcudunu belirlemekte, nakit girişlerini hızlandırmakta ve nakit çıkışlarını kontrol etmektedir. Böylece işletme, borç alma planları yapabilmekte veya nakit fazlası olduğunda elinde bulunan nakit fazlalığını gerekli yerlere yatırabilmektedir.

Nakit yönetiminin önemi kısa vadeli faiz oranlarının 1970’li yıllarda yükselmesi sonucu elde nakit bulundurmanın fırsat maliyetinin artması ile ortaya çıkmıştır.

Etkili bir nakit yönetimi için temel olarak; ne zaman, hangi koşullarda, nasıl, ne kadar, nereye kadar sorularının cevaplarının bulunması gerekmektedir. İşletmelerin nakit akışlarındaki bu optimizasyonun görülebilmesi ve nakit kontrolü için ilk olarak nakit akış tablolarından yararlanılmaktadır. Nakit kazanmayan veya kazandığı nakdi doğru yer ve zamanda kullanmayan işletmelerin başarılı olma olasılığının düşük olduğu bilinmelidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde

²³Hüseyin Yılmaz, “İşletmelerde Çağdaş Nakit Yönetimi ve Bir Model”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 24, 2004.

nakit yönetiminin işletmeler açısından önemli olduğu anlaşılmaktadır.²⁴

2.4. NAKİT AKIŞ TABLOSUNU DÜZENLEME AMACI

Bir işletmenin nasıl nakit yarattığını ve bu nakdi nasıl kullandığını nakit akış tablosu aracılığı ile ortaya koymak mümkündür. Nereden nakit yaratıldığının bilinmesi gelecekte tekrar buralardan nakit sağlanıp sağlanmayacağını tahmin edilmesi bakımından önemlidir. İşletmelerin yarattıkları nakitleri nerede kullandıklarını bilmeleri, gelecekteki nakit ihtiyaçlarını değerlendirmeleri bakımından önemlidir. Yatırımcılar, kredi veren kuruluşlar ve diğer taraflar işletmenin mali durumu, nakit yaratma gücü, kar ve nakit mevcudu arasındaki farkın nedenleri hakkında bilgileri nakit akış tablosundan almaktadırlar. Ayrıca nakit akış tablosundan elde edilen bilgiler ile bütçeleme, planlama, iskonto edilmiş nakit akış analizi ve performans yönetimi gibi stratejik kararlar alınabilmektedir.

Nakit akış tablosu, dönem sonunda nakit ve nakde eşdeğer varlıklarda, neden dönem karı kadar para bulunmadığını açıklar. İşletmenin faaliyet dönemini karlı kapatmasına rağmen nakit değerlerinin az olması ve kar payı ödemesinde darlığa düşmesinin sebebi nakit akış tablosu aracılığı ile anlaşılmaktadır. Nakit akış tablosunun düzenlenmesi, nakit giriş ve çıkışlarını göstererek işletme ortak ve yöneticilerini nakit akışı hakkında aydınlatması, nakit ve nakde eşdeğer varlık hesabındaki değişimin neden dönem karından farklı olduğu konusunda açıklayıcı bilgiler vermesi açısından önemlidir.²⁵

²⁴Emin Uzun-Zehra Türk-Ersen Uzun, “İşletme Başarısında Finansal Planlama ve Yeniliklerin Rolü”, Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Cilt 10 Sayı 2, 2003, s. 64

²⁵Ümit Gücenme-Aylin Poroy Arsoy, “Muhasebe Standartlarındaki Sınıflandırılmış Nakit Akım Tablosu Formatı ile Finansal Performansın Ölçülmesi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 30, Nisan 2006, s. 67

2.5. NAKİT AKIŞI TABLOSUNUN YARARLARI

İşletmelerde nakit akış tablosunun düzenlenmesinin yararları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- İşletmelerde nakit akış tablosunun düzenlenmesinin yararları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- İşletmenin dönem içinde yapmış olduğu nakit tahsilatlarını ve nakit ödemelerini kaynakları ve kullanım yerleri itibari ile göstererek gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesine yardımcı olur.

- Cari dönem içerisindeki finansman politikasının değerlendirilmesinde ve bu verilere dayanarak geleceğe yönelik kararlar alınmasında yönetime yardımcı olur.

- İşletmenin ortaklarına kar payı dağıtabilme gücünün belirlenmesinde ve kredi veren kuruluşların işletmenin anapara ve faiz ödeyebilme yeteneğini belirlemesinde yardımcı olur.

- İşletmenin dönem içerisinde kasa, banka ve çek hesaplarındaki artış ve azalışların belirlenmesi ile nakit bütçesinin sağlıklı bir şekilde hazırlanmasına yardımcı olur.

İşletmenin nakit mevcudundaki değişiklikler ile karı arasındaki ilişkiyi göstererek, nakit ve nakde eşdeğer varlıklardaki tutarın ne kadarının dönem karından kaldığını, karın ne kadarının diğer varlık kalemlerinde olduğunu öğrenmemize yardımcı olur.

- Mali politikalar ile ilgili yönetim kararlarının etkilerinin güvenilir bir şekilde analiz edilmesine yardımcı olur.²⁶

²⁶Yavuz Çiftçi-Levent Sarioğlu, “Nakit Akış Tablosu İlgili Türkiye’deki Düzenlemeler ve Uluslararası Uygulamalarla Karşılaştırılması”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, Cilt 10, Sayı 1-2, 2007, s. 185

2.6. NAKİT AKIŞI TABLOSUNUN KULLANICILARI

Nakit akış tablolarını yöneticiler, pay sahipleri ve borç verenler kullanır. Yöneticiler nakit akış tablosu yardımıyla işletmenin akışkanlığını değerlendirirler. Kar payı dağıtım politikasını belirleyerek kar payı ödemelerini artırmak veya azaltmak konusunda kararlar verirler. İşletmenin yatırım ve finansman ihtiyaçlarının planlamasını yaparlar. Nakit akış tablosu yardımı ile yatırımcı ve borç verenler, işletmenin gelecekteki olumlu nakit akışı yaratma potansiyelini önceden tahmin edebilirler ve nakit akışını yönetme yeteneğini değerlendirebilirler. Yatırımcı ve borç verenler nakit akış tablosu yardımı ile gelir tablosunda görülen net kar rakamı ve faaliyetlerden doğan net nakit akışı arasındaki farkları açıklayabilirler.²⁷

2.7. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN DÜZENLENMESİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER

Nakit akış tablosunun hazırlanmasında, direkt (brüt) yöntem ve endirekt (net kar) yöntem olmak üzere iki yöntem kullanılmaktadır.

2.7.1. Direkt Yöntem

Brüt yöntem olarak da adlandırılan direkt yöntemde, faaliyetlerden sağlanan nakit girişleri kaynaklar arasında, faaliyetlerden doğan nakit çıkışları ise kullanımlar arasında olmak üzere ayrı olarak yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle, gelir tablosunda yer alan kalemler nakit girişi sağlamışlarsa kaynaklar arasında, nakit çıkışına sebep olmuşlarsa kullanımlar arasında yer almaktadır. Bu yönteme göre nakit akış tablosunun düzenlenmesinde bilanço ve gelir tablosundan yararlanılır ve

²⁷Gülşen Yanar, “Türkiye Muhasebe Standardı – 3 Nakit Akış Tabloları”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 66, Mart 2004, s. 4.

gelir tablosu nakit akış tablosunun düzenlenme çalışmalarının başlangıç noktasını oluşturur. Nakit akış tablosunun hazırlanmasında hesaplamalara gelir tablosunun gelir kaleminden başlanması direkt yöntemle göre hazırlanmış nakit akış tablosunun özelliğini oluşturur.²⁸

Direkt yöntemle göre hazırlanmış nakit akış tablosunda, belirli bir dönemdeki brüt nakit girişleri, brüt nakit çıkışları, faiz, tahsilat ve ödemeler ile vergi ödemeleri gösterilmektedir. Statement of Financial Accounting Standard 95'e göre nakit akış tablosunun hazırlanmasında endirekt yöntemin kullanılması, direkt yöntemle göre hazırlanan nakit akış tablosundaki birçok bilgiyi göz ardı ettiği için istenmemiştir. Statement of Financial Accounting Standard 95 No'lu bildiride "direkt yöntem nakit alım ve ödemelere ilişkin verileri raporlaması açısından nakit akış tablosu amaçlarına endirekt yöntemle göre daha elverişlidir" ifadesi kullanılarak direkt yöntemin kullanımının daha uygun olduğu belirtilmiştir. SFAS No: 95'te ilgililer nakit akış tablosunu hazırlarken iki yöntemden istediklerini seçmede serbest bırakılmıştır. Ayrıca bildiride, işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları direkt ya da endirekt yöntemle göre hazırlanmış olsa dahi, yatırım ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının direkt yöntemle göre raporlanması istenmiştir.

İşletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarının raporlanmasında direkt yöntem kullanılıyorsa, brüt nakit girişlerinin ve brüt nakit çıkışlarının ana grupları belirtilir. Ana gruplar, işletmenin muhasebe kayıtlarının incelenmesiyle oluşur. Bu yöntemde gelir tablosundaki kalemlerin her biri ilgili bilanço kalemlerindeki artış veya azalışlara göre düzeltilerek tahakkuk esasına göre tanınmış olan gelir tablosu kalemleri nakit giriş veya çıkışlarına dönüştürülür. Bu nedenle bu yöntemle gelir

²⁸Yavuz Çiftçi-Levent Sarioğlu, a.g.m., s. 187.

tablosu yöntemi de denilmektedir. Bu yöntem brüt nakit girişlerini ve çıkışlarını gösterir.

Nakit akış tablosunun direkt yöntem kullanılarak hazırlanmasında, işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışı, müşterilerden elde edilen nakit ve nakit benzeri girişleri ile tedarikçilerden, çalışanlardan ve diğer firmalardan yapılan mal ve hizmet alımı sonucunda oluşan nakit çıkışları kolay anlaşılır bir şekilde raporlanmaktadır.²⁹

Direkt yönteme göre işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, işletme faaliyetleri ile ilgili nakit tahsilat ve ödemeleri farkından oluşmaktadır.

İşletmeler nakit akış tablolarını direkt yönteme göre hazırladıklarında endirekt yönteme göre hazırlanan nakit akıştablosunun bilgilerini de sunmuş olurlar. İşletmenin esas faaliyetlerinden elde ettiği net nakit akış tutarı her iki yöntemde de aynı çıkmaktadır. Ancak bu iki yöntemin başlangıçları birbirinden farklıdır.

Direkt yöntemin başlıca yararları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Direkt yöntem, farklı işletmelerdeki benzer nakit giriş ve çıkışlarını yıllık olarak karşılaştırma imkanı sunar;
- Direkt yöntem, nakit devrini kredi verenlere daha iyi bir şekilde sunar;
- Direkt yöntem, muhasebe bilgisi az olan yöneticilerin daha iyi anlayabileceği bir formattadır;
- Nakit akışları ile ilgili oluşan problemlerin gerçek kaynakları üzerinde durulduğu için nakit bütçesinin hazırlanmasına yardım eder;

²⁹M. Mustafa Kısakürek-M. Akif Ayarlıoğlu, “**Endirekt Yönteme Göre Nakit Akım Tablosunun Hazırlanması**”, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 25, Sayı 1, 2007, s. 195

- Brüt nakit giriş ve çıkışları faaliyetlerdeki değişimlere farklı tepki verdiği için, nakit giriş ve çıkışların faaliyetlerden doğan değişimlere karşı duyarlılığının analiz edilmesini kolaylaştırır.³⁰

Tablo 2.1: Direkt Yönteme Göre Hazırlanmış Nakit Akış Tablosu

NAKİT AKIŞ TABLOSU (...TL)	
	Cari dönem
	Önceki dönem
A. İŞLETME FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI	
1. Esas Faaliyet Gelirlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)	
a) Satışlardan sağlanan nakit girişleri (+)	
b) Gelirlerden sağlanan nakit girişleri (+)	
2. Esas Faaliyet Giderlerine ilişkin Nakit Çıkışları (-)	
a) Satılan mal ve hizmet maliyetleri ve stok değişimlerine ilişkin nakit çıkışları (+)	
b) Faaliyet Giderlerine ilişkin Nakit Çıkışları (+) Esas Faaliyet Sonucu Sağlanan Net Nakit Akışı	
B. YATIRIM FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI	
1. Yatırım Faaliyetinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)	
2. Yatırım Faaliyetlerine ilişkin Nakit Çıkışları (-)	
C. FİNANSMAN FAALİYETLERİNE İLİŞKİN NAKİT AKIŞLARI	
1. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)	
2. Finansman Faaliyetlerine ilişkin Nakit Çıkışları (-)	

³⁰Gopal V. Krishan-James A Largay, "The Predictive Ability of Direct Method Cash Flow Information", *Journal of Business Accounting*, January-March 2000, s. 218-219

D. KUR FARKLARININ NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNE ETKİLERİ (+), (-)
E. NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDE MEYDANA GELEN NET ARTIŞ (+) (AZALIŞ) (-)
F. DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ MEVCUDU
G. DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ MEVCUDU

Kaynak: Mahmut Karğın, Rabia Aktaş, “Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 52, Ekim 2011, s. 6

2.7.2. Endirekt Yöntem

Endirekt yöntem, nakit akış tablosunun düzenlenmesinde kullanılan diğer bir yöntemdir. Endirekt yöntemde hesaplamalara gelir tablosundaki dönem karı veya zararı tutarından başlanmaktadır. Endirekt yöntemde, nakit girişi sağlamayan gelirler ve nakit çıkışı gerektirmeyen giderler için düzeltmeler yapılır.

Endirekt yöntemde dönem karı veya zararı tutarına nakit akışına sebep olmayan amortisman ve itfa payları, karşılık giderleri, duran varlık satış karları veya zararları, döneme ilişkin peşin ödenmiş giderler tutarı ile peşin tahsil edilmiş gelirlerin döneme ilişkin payı ilave edilmekte ya da çıkarılmaktadır. Buna ek olarak, gelir tablosunda raporlanan henüz nakden tahsil edilmemiş gelirlerden tahakkuk esasına göre kaydedilenler toplamdan çıkarılmakta, henüz ödenmeyen gider unsurları da toplama geri eklenmektedir. Bu işlemlerin neticesinde işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit giriş ya da faaliyetlerin sebep olduğu net nakit kullanımı bulunmuş olmaktadır.

Endirekt yöntemin tercih edilmesinde iki etken vardır. Bunlardan birincisi, direkt yöntemin uygulanmasının çok maliyetli olması, ikincisi ise direkt yöntemin tahakkuk esaslı finansal durumları açık olarak dile getirmemesidir.

Endirekt yöntemin bilanço ve gelir tablosunun anlaşılmasını kolaylaştırması, nakit akış tablosunun bilanço ve gelir tablosu arasında hangi faaliyetlerden elde edilen nakit giriş ve çıkışlarının sonucunda şekillendiğini açıkça vurgulaması da bu yöntemin tercih edilmesindeki bir diğer etkendir.³¹

Endirekt yöntemin yararları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Endirekt yöntem faaliyetlerden sağlanan nakit ile net kar arasındaki farkı ortaya koyar;
- Çalışma sermayesindeki nakdi olmayan hesapların değişimlerine ışık tutar;
- Endirekt yöntemin uygulanması direkt yöntemin uygulanmasından daha kolaydır.

Endirekt yöntem, direkt yöntem kadar ayrıntılı ve açıklayıcı değildir. Nakit akış tablosunun endirekt yönteme göre hazırlanmasında, işletme faaliyetlerinden sağlanan net nakit fazlalığı ya da eksiği belirtilmekte ancak faaliyetlerden kaynaklanan nakit giriş ve çıkışlarının dökümü yapılmamaktadır. Faaliyetlerden elde edilen nakit akışlarının direkt yönteme göre raporlanması endirekt yönteme göre yapılan raporlamadan daha kolay anlaşılmaktadır. Çünkü direkt yöntem, önemli kalemlerdeki nakit girişlerinin ve çıkışlarının dağılımının nasıl gerçekleştiğini göstermektedir. Endirekt yöntem faaliyet kalemlerinden

³¹M. Mustafa Kısakürek-M. Akif Ayarlıoğlu, a.g.m., s. 196.

ertelenenlerin ve tahakkukların etkisini göstermez. Bu da endirekt yöntemin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.³²

Tablo 2.2: Endirekt Yönteme Göre Hazırlanmış Nakit Akış Tablosu

NAKİT AKIŞ TABLOSU (...TL)	Cari Dönem	Önceki Dönem
Esas faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları Dönem karı Amortisman giderleri ve itfa payları Finansman giderleri Faiz gelirleri Maddi duran varlık satış zararı, net diğer karşılıklar		
İşletme sermayesindeki değişikliklerden önceki faaliyet kar İşletme sermayesindeki değişiklikler: Ticari ve diğer alacaklar Stoklar Diğer dönen varlıklar ve diğer alacaklar Ticari ve diğer borçlar Diğer kısa ve uzun vadeli yükümlülükler Ödenen vergiler		
B. Yatırım faaliyetlerinde kullanılan net nakit Finansman faaliyetlerinde kullanılan nakit akışları Finansal borçlardaki net değişim		

³²Yavuz Çiftçi-Levent Sarioğlu, a.g.m., s. 18

Ödenen temettü Ödenen finansman giderleri	
C. Finansman faaliyetlerinde kullanılan net nakit	
Nakit ve nakit benzerlerindeki net artış (azalış) Dönem başı nakit ve nakit benzerleri	
Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri	

Kaynak: Mahmut Kargın-Rabia Aktaş, “Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 52, Ekim 2011, s. 6

2.8. NAKİT AKIŞI TABLOSUNUN BÖLÜMLERİ

2.8.1. İşletme Faaliyetleri

İşletmenin ana gelir getirici faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarını oluşturmaktadır. Bu yüzden bu nakit akışları, net karın belirlenmesinde yer alan işlem ve olaylardan meydana gelir.

İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları, işletmelerde dış finansman kaynaklarına ihtiyaç duyulmadan; borçların geri ödenebilmesi, faaliyetlerin sürdürülebilmesi, temettü ödemelerinin yapılabilmesi ve yeni yatırımlara başlanıp başlanamayacağına karar verilmesi konularında bilgi vermek için raporlanır. Döneme ilişkin nakit akışlarının belli bölümleri ile ilgili bilgiler, diğer bilgiler ile birlikte

değerlendirilerek gelecekte oluşacak nakit akışlarına ilişkin tahminlerde ve bütçelerin hazırlanmasında kullanılır.³³

İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları TMS 7 Nakit Akış Tablosu standardında aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Satılan mallardan ve verilen hizmetlerden sağlanan nakit girişleri;
- Komisyon, ücret ve diğer hasılatlara ilişkin nakit girişleri;
- Mal ve hizmetler için yapılan ödemelerden doğan nakit çıkışları;
- Çalışanlara ve çalışanlar adına gerçekleştirilen ödemeler sonucu oluşan nakit çıkışlar;;
- Sigorta şirketlerinin aldığı veya ödediği primler, tazminatlar, yıllık ödemeler ve poliçe ile ilgili diğer yükümlülükler nedeni ile oluşan nakit giriş ve çıkışları;
- Finansman veya yatırım faaliyetleri ile doğrudan ilgili olmayan diğer vergiler ile ilgili nakit çıkışları ya da söz konusu vergiler kapsamında alınan vergi iadeleri ile ilgili nakit girişleri;

İşletmeler ticari amaçlarla ya da kendi faaliyetleri için menkul kıymet bulundurabilir. Bu kalemler, işletmenin satma amacıyla edinilen stok işlemleri ile aynı niteliktedir. Alım satımdan kaynaklanan nakit akışları işletme faaliyetinden kaynaklanan nakit akışları olarak kabul edilir. Çünkü işletmenin buradaki ana amacı kısa dönemli alım satımlardaki fiyat artışlarından yararlanmaktır.³⁴

³³Yıldız Özerhan-Serap Yanık, **IFRS / IAS ile Uyumlu TMS / TFRS**, 2. Baskı, TÜRMÖB Yayınları, Ankara 2012, s. 68.

³⁴Wayne Alderman-Jennifer M Mueller, “**Cash Flow Classification of Restricted Funds**”, The CPA Journal, Kasım 2003, s. 46.

2.8.2. Yatırım Faaliyetleri

Yatırım faaliyetleri, uzun vadeli varlıkların ve nakit benzerleri içerisinde yer almayan diğer yatırımların elde edilmesi ve elden çıkarılmasına ilişkin faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Yatırım faaliyetleri ile ilgili nakit akışları, gelir ve nakit akışı sağlamak amacıyla ayrılan kaynakların gösterilebilmesi için ayrı olarak raporlanır.

Bir faaliyetin yatırım faaliyetleri bölümünde yer alması için, satın alınan aktifin düzenli bir gelir getirmesi, değerinin istikrarlı olması, yatırımcıya güven vermesi, uzun dönemde değer kazanma ihtimalinin olması ve yatırımcının uzun süre elinde tutması gibi koşullar gerekmektedir.

Maddi duran varlık kar ya da zararları, dönem net karının belirlenmesinde dikkate alınır. Ancak buna rağmen, maddi duran varlık satışı sonucunda oluşan nakit akışları yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları olarak değerlendirilip raporlanır. Maddi duran varlık satışı, satış tutarı üzerinden yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit girişi olarak raporlanır. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına ait örnekler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ve diğer uzun vadeli varlıkların satın alınmasına ilişkin nakit çıkışları.

- Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ve diğer uzun vadeli varlıkların satışından sağlanan nakit girişleri,

- Finansal kurumların yaptığı işlemler dışında, işletmeler tarafından üçüncü kişilere verilen avans ve borçlara ilişkin nakit çıkışları,

- Finansal kurumların yaptığı işlemler dışında, işletmeler tarafından üçüncü kişilerden alınan avans ve borçlara ilişkin nakit girişleri,

- Alım satım amaçlı yapılanlar ve finansman faaliyeti ile ilgili olanlar hariç, vadeli işlem ya da forward sözleşmeleri, opsiyon sözleşmeleri ve swap sözleşmelerine ilişkin nakit giriş ve çıkışlar.³⁵

2.8.3. Finansman Faaliyetleri

Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, işletmeye sermaye sağlayan ortaklar ve alacaklıların işletmenin gelecekteki nakit akışlarından talep edecekleri kısmın belirlenmesini sağlamak amacıyla açıklanan kısmı kapsamaktadır.

Finansman faaliyetlerine ilişkin net nakit akışı örneklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür :

- Hisse senedi ve diğer özsermaye araçlarının ihracından sağlanan nakit girişleri;

- Sermayenin azaltılması ya da işletmenin kendi hisse senetlerini alması ile ortaya çıkan nakit çıkışları;

- Borçlanma araçları ihraç edilmesinden diğer uzun ve kısa vadeli kredilerden elde edilen nakit girişleri;

- Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları;

- Finansal kiralama sözleşmeleri sonucu oluşan borç ödemesinden kaynaklanan nakit çıkışları.³⁶

³⁵Murat Erdoğan, “**Finansal Muhasebe**,” 1. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2002, s. 57

³⁶Remzi Örtten-Hasan Kaval-Aydın Karapınar “**Türkiye Muhasebe Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumlama**” 6. Baskı, Gazi Kitabevi, Nisan 2012, s. 72.

2.9. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN HAZIRLANMASI ESNASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

2.9.1. Yabancı Parayla İlgili İşlemlere İlişkin Nakit Akışları

Yabancı parayla ilgili işlemlerden doğan nakit akışları, nakit akışının gerçekleştiği tarihteki kur üzerinden ilgili işletmenin para birimine dönüştürülür. Yabancı ülkedeki bağlı işletmelerin nakit akışları da gerçekleştiği tarihteki kur kullanılarak yabancı para biriminden işletmenin faaliyet gösterdiği ülkenin para birimine çevrilir.

Yabancı parayla ilgili nakit akışları, UMS-21'e göre "Kur Değişiminin Etkileri" başlığı altında incelenmiştir. Standartta, işletmenin yabancı ülkede faaliyet gösteren kendisine bağlı şirketinin nakit akışlarının da bu nakit akışlarının gerçekleştiği tarihteki çapraz kur kullanılarak işletmenin faaliyet gösterdiği ülkedeki para biriminden ana şirketin faaliyet gösterdiği ülkenin para birimine dönüştürülerek raporlanması gerektiği öngörülmektedir. Bu durumda standart, nakit akışlarının bilanço günündeki kurdan çevrilmesine izin vermemiş, işlemlerin, uygulama kolaylığı sebebi ile gerçek kura yakın ortalama kur ile yabancı para cinsinden kaydedilmesini öngörmüştür. Standartta, döviz kurunda önemli ölçüde dalgalanma gerçekleştiği takdirde ortalama kurun kullanılmayacağı belirtilmiştir.

Standart, kur farklarından oluşan gerçekleşmemiş kazanç ve kayıpların nakit akışı olarak gösterimini kabul etmemektedir. Fakat kur farklarının yabancı para cinsinden tutulan nakit ve nakit benzerleri üzerine etkisi, dönemin başlangıcında ve sonundaki nakit ve nakit benzerlerinin karşılaştırmasını yapabilmek için nakit akı tablosunda gösterilir. Bu şekilde nakit akış tablosunda yer alan tutarlar; işletme, yatırım, finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarından ayrı olarak gösterilir. Bu nakit akışları dönem sonundaki kur üzerinden ilgili

para birimine çevrilirse, bu durumda nakit akışları ortaya çıkacak kur farklarını içerir.³⁷

2.9.2. Faiz ve Temettülerin Nakit Akış Tablosunda Gösterilmesi

Faiz ve temettülerle ilgili nakit giriş ve çıkışları nakit akış tablosunda ayrı olarak raporlanır. Bu kalemlerin her biri dönemler arasında tutarlı bir şekilde işletme, yatırım ya da finansman faaliyetleri ile ilgili oluşlarına göre sınıflandırılır. Gelir tablosunda gider olarak gösterilen ya da varlık maliyetlerine verilen faiz giderleri toplamaları nakit akış tablosunda dönemin toplam faiz giderleri olarak açıklanır.

Finansal kuruluşlarda faiz gelir ve giderleri ile temettüler genellikle esas faaliyetler ile ilgili nakit akışları arasında yer alır. Fakat diğer işletmelerin söz konusu nakit akışlarını nasıl sınıflandıracaklarına ilişkin bir ilke bulunmamaktadır. İşletmeler faiz gelir ve giderleri ile temettü gelirlerini net kar ya da zararın belirlenmesinde dikkate alınması durumunda esas faaliyetlerinden, finansman kaynaklarının elde edilmesi maliyetlerini oluşturması durumunda finansman faaliyetlerinden, yatırımlarının getirileri olması durumunda da yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı olarak gösterebilirler.

Kar payı ödemeleri, elde edilen finansman kaynaklarının maliyetini oluşturduğu için finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışı olarak sınıflandırılabilir. Temettü ödemeleri, mali tablo kullanıcılarına işletmenin esas faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları için kar payı dağıtma yeteneği hakkında bilgi sunmak amacıyla işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı olarak da raporlanabilir.³⁸

³⁷Selim Bekçioğlu-Çağrı Köroğlu, “UMS-21, TMS-21 Kur Değişim Etkileri Standardına Göre Finansal Tabloların Çevrimi ve Kur Farklarının Muhasebeye getirilmesi”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 86, Mart-Nisan 2008, s. 35.

³⁸Yıldız Özerhan-Serap Yanık, a.g.e., s. 72

2.9.3. Vergilere İlişkin Verilerin Nakit Akış Tablosunda Gösterilmesi

Vergiler; işletmenin esas faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri ile ilgili nakit akışı sağlayan işlemleri sonucunda oluşmaktadır. Yatırım ve finansman faaliyetlerinin neden olduğu vergi giderlerinin tutarı tespit edilebilir olmasına rağmen ilgili nakit akışlarının belirlenmesinde zorluklar yaşanabilir. Ayrıca vergiyle ilgili nakit akışı, vergiyi doğuran işlem ve olaydan farklı zamanda gerçekleşebilir. Bu sebeple ödenen vergiler genel olarak esas faaliyetler ile ilgili nakit akışları bölümünde gösterilir. Gelir vergisi ödemelerinin işletmelerin varlık azalımı ve yükümlülük eksilimi gibi yatırım ve finansman faaliyetleri ile ilgili kazanç ve kayıpları ile alakalı olması nakit akış tablosundaki sınıflandırmaya etki etmez.³⁹

2.9.4. Bağlı Ortaklıklar, İştirakler ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlara İlişkin Nakit Akışları

Bağlı ortaklıklar ya da iştiraklerin muhasebeleştirilmesinde maliyet esası ya da özsermaye yöntemi esas alınmış olabilir. Bu durumda yatırımcı kar payları ve alınan veya verilen avanslar gibi sadece kendisi ve yatırım yaptığı şirket arasındaki nakit akışlarını nakit akış tablosunda gösterir. İştirakler, bağlı ortaklıklar ve diğer işletme birimlerinin satın alınmasında ya da elden çıkarılmasında oluşan nakit akışları, yatırım faaliyeti bölümünde ayrı olarak gösterilir. Bu nakit akışlarının ayrı olarak gösterimi; bu kalemlere ilişkin nakit akışlarının diğer işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarından

³⁹Hugo Nurnberg, "IncomeTaxes in the Cash Flow Statement", The CPA Journal, Cilt 73, Sayı 6, Haziran 2003, s. 49

ayırt edilmesine yardımcı olur. Bu varlıkların satılması ve satın alınması sonucu oluşan nakit giriş ve çıkışları mahsup edilmez.⁴⁰

2.9.5. Nakit Akışı Yaratmayan İşlemler

Yatırım ve finansman faaliyetlerinin büyük bir kısmı, işletmenin sermaye ve aktif yapılarını etkilemelerine rağmen, cari dönem nakit akışları üzerinde herhangi bir etki yaratmazlar. Nakit akışı yaratmayan aktiflerin borçlanma ya da finansal kiralama yoluyla elde edilmesi, bir işletmenin hisse senedi ihracı yoluyla elde edilmesi, borçların kaynağa dönüştürülmesi gibi yatırım ve finansman işlemlerinden nakit ve nakit benzeri varlık kullanımı gerektirmeyen işlemler nakit akış tablosunda gösterilmez. Nakit akışı yaratmayan işlemlerin nakit akış tablosunda gösterilmemesi nakit akış tablosunun amacına uygundur. Çünkü bu işlemlerin cari dönmedeki nakit akışları ile bir ilişkileri yoktur.⁴¹

Nakit akışı yaratmayan işlemlerin örnekleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Amortismanlar ve tükenme payları;
- Şüpheli alacaklar karşılığı;
- Değer düşüklüğü karşılığı;
- Duran varlıkların yeniden değerlemesinden doğan değerlendirme farkları;
- Borçların hisse senedi verilmek suretiyle ödenmesi;
- Kredili olarak alınan varlıklar;
- Reeskont işlemleri.⁴²

⁴⁰Gülşen Yanar, a.g.m., s. 221.

⁴¹Murat Erdoğan, a.g.e., s. 60

⁴²Aşe, Ege, a.g.e, s-34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NAKİT AKIŞI TABLOSU HOLCİM KARADAĞ ÇİMENTO FABRİKASI ÖRNEĞİNDE

3.1. HOLCİM ÇİMENTO HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Holcim, Dünya çapında ikinci büyük çimento üreticisidir. Bu firma, 1912 yılında İsviçre'nin Aargau Kanton'unda Holderbank köyünde kurulmuştur. Holcim'in merkezi Zürih, İsviçre'dedir.

Daha önceki adı 'Holderbank' ile tanınan Holcim, şimdiki adını 1990'lı yılların sonunda almıştır. Bu isim Holderbank ve Fransızca çimento anlamına gelen ciments kelimesinden türemiştir. Bugün şirkette 80.000 kişi çalışmaktadır.⁴³

3.2. KARADAĞ ÇİMENTO FABRİKASININ TARİHİ VE HOLCİM FABRİKASI TARAFINDAN SATIN ALINMASI

1949 yılı - SSCB Bakanlar Kurulu kararı ile Karadağ Çimento Fabrikasının inşaatı başladı ve fabrika yakında iki döner fırın ile hizmete girdi. Eski Sovyetler Birliği topraklarında toplu şekilde yürütülen inşaat çalışmalarının çimento temininde Karadağ Çimento Fabrikasının vazgeçilmez rolü olmuştur.

1957-1964 yılları - Eski Sovyetler Birliği'nde çimentoya olan talebin artması sonucunda daha 3 döner fırın hizmete girdi ki, bu da üretim kapasitesinin önemli artışına neden oldu. Üretim gücüne göre Kafkas ülkeleri arasında en büyük işletme sayılan Karadağ Çimento

⁴³Holcim hakkında,
<http://www.holcim.com/about-us.html> Erişim tarihi: (05.05.2017)

Fabrikası Sovyet ülkeleri arasında tamponaj çimentonun üretildiği ilk müessesedir.

1970-1996 yılları - yüksek kalifiye uzmanların istihdam edilmesi sonucunda üretim hacmi 1 500 000 ton olmuştur. Fakat Sovyetler Birliği'nin dağılması fabrikanın üretim sürecine ciddi olumsuz zarar vurdu. Minimal üretim dolayısıyla fabrika İsviçre'nin Holcim şirketi tarafından satın alındı.

1999 yılı - Karadağ Çimento Fabrikası Holcim'in terkiibine dahil edildi ve fabrikanın adı değiştirilerek "Karadağ Çimento" ASC ilan edildi. Eylül ayının 25-de işletmenin hisselerinin büyük kısmı Holcim şirketi tarafından satın alındı. Holcim şirketinin yönetimde ciddi yaklaşımı üretim kapasitesini 2003 yılında 900.000 tona, 2004 yılında 1.140.000 tona ulaşmasına neden oldu. 2005 yılı için üretim hedefi 1.300.000 ton olarak saptanmıştır.

2007 - Holcim şirketi özelleştirme belgelerine sahip olmuştur. Şu anda Holcim şirketin hisselerinin en büyük bölümüne - 70% -na sahiptir. Azerbaycan Yatırım Şirketi 10%, EBRD% 10 ve diğer% 10 çok küçük ortaklarına oluşur. 2008 yılının Mayıs ayında İsviçre Cumhurbaşkanı Sayın Pascal Çouçepin Karadağ Çimento Fabrikası'nı ziyaret etti. Şirketler Grubu'nun yeni yatırımı ile ilgili ve Azerbaycan ekonomisi için önemi bildirildi kullanılabilir.

14 Nisan 2009 - Yüksek düzey görüşmelerin ardı olarak, tarihinde kuru yöntemle çalışan fırının temel koyma töreni Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev ve Holcim Şirketler Grubu'nun Başkanı Sayın Markus Akerman tarafından atılmıştır. Bu, Holcim (Azerbaycan) ASC-nin yeni fırın hattının yüksek ekonomik ve siyasi öneminin göstergesidir.

26 Nisan 2012 yılı- "Karadağ Çimento" ASC re-breeding olarak Holcim (Azerbaycan) ASC oldu.

10 Temmuz 2012 - Azərbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın İlham Aliyev ve Holcim Şirketler Grubu'nun Başkanı Sayın Bernard Fontana yeni fırın hattının açılışında katılmıştır.

2015 yılı - Temmuz ayında Holcim Azərbaycan şirkətin tarixində bir sonrakı addımı attı və dünyanın en saygın kurumlardan biri Lafarge Holcim (LH) adlı güclü kurumun parçası oldu.⁴⁴

Fabrikanın esas faaliyyəti çimento və klinkerin üretilimi və satışdır. Onun rəsmi adresi və faaliyyətlərini yürüttüğü yer Azərbaycan Cumhuriyyəti, Bakü, Sahil kasabası, Salyan yoludur.

3.3. HOLCİM (AZERBAIJAN) AÇIK ANONİM ŞİRKETİ MALİ RAPORLARININ ANALİZİ VE YORUMLANMASI

Mali tablolar, işlətmələrin iktisadi və finansal yapıları, faaliyyət sonuqları, nakit akışları, fon akışları, özkaynaklardakı değışim vb. konularda işlətmeyle ilgili karar vericilər ağısından önəmli bilgiler sunarlar. İşlətme yöneticiləri, bankalar, yatırımcılar və diğər çıkar grupları için oldukça önəmli bilgiler sunan bu mali tabloların analiz edilmesi de işlətme ile ilgili kararlar alınması ağısından büyük bir etkiye sahiptir.

Çalışmamızın bu bölümünde mali tabloların ayrılmaz bir parçası olan ve işlətmeler tarafından hazırlanması zorunlu mali tablolar arasına dahil edilen nakit akış tablosunun karşılaştırmalı tablolar analizi, ve yorumlanması yapılacaktır.

⁴⁴Karadağ Çimento Fabrikası hakkında,

<http://www.holcim.az/haqqimizda/qaradag-sement-zavodunun-holcim-azrbaycan-asc-tarixi.html>,

Erişim tarihi: 06.05.2017)

3.4. NAKİT AKIŞ TABLOSU ODAKLI KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR ANALİZİ

Karşılaştırmalı tablolar analizi ile finansal tablolarda yer alan her bir kalemin geçmişteki ve bugünkü durumu itibariyle oluşan değişimleri incelenebilmektedir. Bu analiz tekniğinde hesaplanan artış veya azalışlar, hem tutar hem de yüzde olarak gösterilir. Çalışmada işletmeye ait nakit akış tabloları, karşılaştırmalı tablolar analizi tekniğine göre, cari dönemle bir önceki dönemi içerecek şekilde, 2013-2014, yılları şeklinde iki dönemli olarak analiz edilerek kalemlerin bir önceki döneme göre farkları ve bu farkların yüzdesi saptanmıştır.

İşletmenin nakit akış tablolarının cari dönem ile bir önceki dönemi içerecek şekilde iki dönemli olarak yapılan analizinden elde edilen sonuçlar aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 3.1: Holcim (Azerbaycan) ASC Mali Durumu Hakkında Rapor (Tutarlar AZN ile sunulur)

31 Aralık			
Varlıklar	Notlar	2014	2013
Duran Varlıklar			
Tesis, Makine ve Cihaz	3	349,465,222	359,917,304
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	4	4,500,000	4,500,000
Uzun vadeli Peşin Ödemeler	6	1,569,373	1,613,109
Uzun Vadeli Stoklar	7	4,760,165	4,891,391
Toplam Duran Varlıklar		360,294,760	370,921,804

Dönen Varlıklar			
Stoklar	7	14,193,479	10,796,429
Ticari Alacaklar	8	14,338,699	6,066,855
Vergi Üzere Alacaklar	9	410,241	820,377
Peşin Ödemeler ve Avanslar	6	1,059,022	1,529,874
İlişkili Taraflardan Alınacak Tutar	17	5,467	155,134
Para Kaynakları ve Para Kaynaklarının Eşdeğerleri	10	4,600,060	4,550,630
Toplam Cari Aktifler		34,606,968	23,919,299
Toplam Aktifler		394,901,728	394,841,103
Sermaye ve Yükümlülükler			
Sermaye			
Özsermaye	11	31,812,880	31,812,880
Hisse Senedi İhraç Primi	11	3,301,937	3,301,937
Dağıtılmamış Kar		232,057,670	243,911,735
Toplam Sermaye		287,172,487	279,026,552
Uzun Vadeli Yükümlülükler			
İlgili Tarafa Ödenecek Krediler	12, 17	69,438,975	41,776,115
Uzun Vadeli Borç Tahakkukları		613,370	865,681
Karşılıklar	13	4,847,117	4,971,317
Kamuya Olan Ertenelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar	5	17,654,455	14,379,106
Toplam Uzun Vadeli Yükümlülükler		92,553,917	61,992,219

Cari Yüklölölükler			
Ticari Borçlar	14	2,215,146	4,559,268
Diğer Ödenecek Kısa Vadeli Borçlar	12	559,281	100,000
İlgili Tarafa Ödenecek Borçlar	12,17	15,286,376	17,621,238
İlişkili Taraflara Ödenecek Hesaplanmış Yüklölölükler	17	2,313,830	3,927,463
Kısa Vadeli Borç Tahakkukları	15	10,514,825	14,253,395
Maaş ve Bağlantılı Vergiler		-	54,198
Ödenecek Temettüleri		103,006	17,782
Ödenecek Kurumlar Vergisi		1,280,349	5,546,336
Müşterilerden Alınan Avanslar		1,001,917	1,259,027
Karşılıklar	13	1,900,594	6,483,625
Toplam Cari Yüklölölükler		35,175,324	53,822,332
Toplam Sermaye ve Yüklölölükler		394,901,728	394,841,103

Şirketin yönetimi adına 19 şubat 2015 tarihinde imzalanan ve bırakılmasına izin verenler.

Rossen Papzov, Genel müdür

Oliver Vilke, Finans Direktörü

Dilber Sultanova, Baş Muhasebeci

İlave edilen kayıtlar mevcut Mali raporlarının parçasıdır.

Tablo 3.1.Karşılaştırmalı tablolar analizi sonuçlarına bakıldığında, Holcim (Azerbaycan)ASC'nin 2013-2014 yılları arasında Mali Durumu Hakkında Raporundan kârının olmadığı %0,97 (359,917,304 – 2013, 349,465,222-2014) görülmektedir. Mali Durumu Hakkında Raporu tablosunun toplam uzun vadeli aktifler kalemi incelendiğinde 2014 yılı içerisinde bir önceki yıla göre 10,627,044(370,921,804-2013, 360,294,760-2014) AZN daha az aktif oluştuğunu ve bunun da işletmeyi olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

Mali Durumu Hakkında Raporun Cari varlıklar bölümü incelendiğinde “Ticaret ve diğer borçlar” kaleminde 2013 yılına göre 8,271,844 AZN’lik artım olduğu görülmektedir. Mali Durum Raporu tablosunun “Vergiler üzere alacaklar” kalemine bakıldığında 2013 yılına göre 2014 yılında borçların %100 azaldığı, yani 2013 yılında 820,377 iken 410,241 olduğu anlaşılmaktadır. Cari varlıklar bölümünün toplam cari aktiflerde 10,687,669 AZN’lik artım olduğu gözlenmektedir. Mali Durumu Hakkında Raporun Cari varlıklar bölümünün sonucundaki Toplam Aktiflerde 60,625 AZN’lik artım gözlenmektedir.

Mali Durumu Hakkında Raporun Raporun Sermaye ve Yükümlülükler bölümünde yer alan “Toplam Sermaye” kalemine bakıldığında bir önceki yıla göre 8,685,935 AZN değerinde sermaye yaptığı görülmektedir. Sermaye ve Yükümlülükler bölümünün “Uzun Vadeli Toplam Yükümlülükler” kalemi incelendiğinde burada 30,561,698 AZN’lik artım olduğu, toplam cari yükümlülükler kaleminde yaklaşık 18,647,008 azalma olduğu görülmektedir. Toplam Sermaye ve Yükümlülükler bölümü 2014 yılı içerisinde incelendiğinde 60,625 AZN’lik, yani %0,01 (394,841,103 -2013, 394,901,728-20140) artım olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3.2. Holcim (Azerbaycan) ASC Kar veya Zarar ve Diğer Toplam Gelir Hakkında Rapor (Tutarlar AZN ile Sunuluyor).

31 Aralık'ta Sona Eren Yıl			
	Notlar	2014	2013
Satışlar		134,061,584	176,500,152
Satılan Malların Maliyeti	20	(56,004,420)	(69,033,715)
Brüt Satış Karı		78,057,164	107,466,437
Dağıtım Harcamaları	21	(13,325,531)	(16,542,252)
Genel Yönetim Giderleri	22	(12,696,329)	(14,741,274)
Tesis, Makine ve Cihaz Elden Çıkarılması Üzere Gelir (Zarar)		(112, 561)	72,198
Satış Giderleri		(1,912,121)	(1,843,338)
Kur Farkından Gelir (Zarar)		5,330,742	(2,728,308)
Faaliyet Karı		55,341,364	71,683,463
Finansman Gelirleri		-	91,806
Finansman Giderleri	23	(4,779,697)	(6,647,619)
Vergi Öncesi Net Kar		50,561,667	65,127,650
Kurumlar Vergisi Tutarı	5	(10,847,054)	(13,539,582)
Vergi Sonrası Net Kar		39,714,613	51,588,068
Diğer Kapsamlı Gelir		-	-
Toplam Kapsamlı Gelir		39,714,613	51,588,068

Tablo 3.2 Holcim (Azerbaycan) ASC'nin Kar veya Zarar ve diğer Toplam Gelir hakkında Raporu Tablosu incelendiğinde 2014 yılında önceki yıla göre mal satışında 42,438,568 AZN'lik azalma görülmüştür. Bundan dolayı genel Kar da azalarak 29,409,273 AZN olmuştur. Raporda 2014 yılında 2013 yılına göre ulaştırma harcamalarının da azaldığını gözlemlemek mümkündür. Ulaştırma harcamaları 2013 yılında 16,542,252 iken 2014 yılında bu rakam 13,325,531 Azerbaycan manatını bulmuştur. Genel ve idari harcamalarda da düşüş görülmüştür (14,741,274-2013, 12,696,329-2014). Kar veya Zarar ve diğer Toplam Gelir hakkında Rapora göre Satış giderleri 2014 yılında 2013 yılına göre 68,783 AZN artarak 1,912,121 AZN'e ulaşmıştır. Raporun "Maliye geliri" kaleminde 2014 yılı için bir rakam yer almıyor. "Maliye giderleri" kaleminde 2014 yılında giderlerin azaldığı (6,647,619-2013, 4,779,697) görülüyor. Kar veya Zarar ve diğer Toplam Gelir hakkında Raporun Tablosunda yer alan "Toplam kapsamlı gelir" kalemi incelendiğinde 2014 yılında 2013 yılına göre %29 (11,873,455 AZN) düşüş gözlenmektedir.

Holcim (Azerbaycan) ASC Para Kaynaklarının Hareketi hakkında Rapora bakıldığında "Vergiden önce gelir" kaleminde %28 (14,565,983 AZN) düşüş olduğu görülmektedir. Tablo 3.3'te "Umutsuz borçlar için yedek" kaleminde bir önceki yıla göre 313.611 AZN'lik azalma olduğu gözlenmektedir.

Tablo 3.3. Holcim (Azerbaycan) ASC Nakit Akışları Hakkında Rapor (Tutarlar AZN ile Sunuluyor)

31 Aralık'ta Sona Eren Yıl			
İşletme Faaliyeti	Notlar	2014	2013
Vergi Öncesi Kar		50,561,667	65,127,650

Vergiden Öncesi Karını İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Net Nakit Girişleri İçin Gerekli Düzenlemeler			
Amortisman	3	16,955,094	16,863,680
Finansman Giderleri	23	4,577,428	6,198,373
Tesis, Makine ve Cihaz Elden Çıkarılması Üzere Gelir (Zarar)		112,561	(72,198)
Kur Farkından Gelir (Zarar)		(5,300,742)	2,728,308
Karşılık Giderleri	7	200,000	74,130
Şüpheli Alacaklar Karşılığı	8	154,088	467,699
Bonuslar İçin Karşılık	13	1,600,594	2,591,381
Olağanüstü Karşılıklar	13	(419,040)	10,796,429
Diğer Vergi Harcamaları	13	-	346,380
Finansman Geliri		-	(91,806)
Varlık ve Yükümlülükteki Değişimler Öncesi Net Nakit		68,411,650	95,105,703
Aktiflerde ve Yükümlülükde Faaliyet Değişiklikleri			
Stoklar		(3,422,088)	(1,710,156)
Ticari Alacaklardaki Artış (Azalış)		(8,425,932)	(5,501,924)
Önceden Ödemeler ve Avanslar		470,852	(719,556)
İlişkili Taraflardan Alınacak Tutar		149,667	18,321
Vergi Alacakları		410,136	34,670
Ticari ve Diğer Borçlar		(2,343,860)	2,294,749

Maaş ve Bağlantılı Vergiler		(54,198)	31,092
Hesaplanmış Yükümlülükler		(4,350,058)	(792,299)
İlişkili Taraflara Ödenecek Hesaplanmış Yükümlülükler		(1,703,799)	2,125,072)
Müşterilerden Alınan Avanslar		(257,110)	(803,022)
Karşılıklar		(6,373,489)	(3,425,690)
Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit		42,511,771	86,656,960
Ödenilmiş Kurumlar Vergisi		(12,007,632)	(4,704,359)
Ödenilen Faiz		(7,544,857)	(4,111,958)
Alınmış Faiz		-	91,806
İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit		22,959,282)	77,932,449
Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akımları			
Tesis, Makina ve Cihazın Alınması		(6,149,640)	(16,076,902)
Tesis, Makina ve Cihazın Satılmasından Gelirler		25,000	98,500
Yatırım Faaliyetlerinde Kullanılan Nakit		(6,124,640)	(15,978,402)
Finansal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akımları			
Ödenmiş Temettüleri		(51,483,454)	-
Ödenilen Faiz		(16,450,549)	(83,002,061)
Faiz Gelirleri		51,148,791	-
Finansal Faaliyetlerde		(16,785,212)	(83,002,061)

(Kullanılan) Elde Edilen Nakit			
Nakit Ve Nakit Benzeri Kalemlerde Net Değişim		49,430	(21,048,014)
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	10	4,550,630	25,598,644
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	10	4,600,060	4,550,630

Tablo 3.3'ün İşlem gören aktiflerde ve yükümlülüklerde değişiklikler bölümünün "Ticari ve diğer alacaklar" kaleminde 2014 yılında %53 (5,501,924-2013, 8,425,932-2014) artım olduğu anlaşılmaktadır. İşlem gören aktiflerde ve yükümlülüklerde değişiklikler bölümünün "Vergiler üzere alacaklar" kalemi incelendiğinde burada çok ciddi artım olduğu görülmektedir (34,670-2013, 410,136-2014). Bu bölümün "Ticari ve diğer alacaklar" kaleminde ciddi artım görünmüyor. İşlem gören aktiflerde ve yükümlülüklerde değişiklikler bölümünün "Maaş ve bağlantılı vergiler" kalemine bakıldığında %74 (31,092-2013, 54198-2014) artım olduğu anlaşılmaktadır. "Hesaplanmış Yükümlülükler" kalemine bakıldığında 2014 yılında yüzde 49 oranında (792,299-2013, 4,350,058-2014) azalma görülmüştür.

Tablo 3.3'ün Yatırım faaliyetlerinden para kaynaklarının hareketi bölümünde "Emlak, cihaz ve ekipmanın alınması" kalemine bakıldığında yatırımların 2013 yılına göre 2014 yılında yüzde 38 oranında azaldığı görülmektedir. Yatırım faaliyetlerinden para kaynaklarının hareketi bölümünde "Emlak, cihaz ve ekipmanın satılmasından girdiler" kalemi incelendiğinde 2014 yılında yüzde 25 oranında düşüş gözlenmektedir. Yatırım faaliyetlerinden para kaynaklarının hareketi bölümünün "Yatırım faaliyeti üzere kullanılmış halis para kaynaklarının hareketi"

kaleminden görüldüğü üzere % 38 (15,978,402-2013, 6,124,640-2014) azalma olmuştur.

Tablo 3.3'te Finansman faaliyetinden para kaynaklarının hareketi bölümünde "Hissedarlara ödenmiş temettüler" kaleminin 2014 yılında 51,483,454 AZN olduğu görülüyor. Finansman faaliyetinden para kaynaklarının hareketi bölümünün "Faiz hesaplanan kredilerin iadesi" ve "Finansman faaliyeti üzere kullanılmış halis para kaynaklarının hareketi" kalemleri incelendiğinde %19 (83,002,061-2013, 16,450,549-2014) azalma olduğu anlaşılmaktadır. "Para kaynakları ve para kaynaklarının eşdeğerleri, yılın sonuna" kalemine bakıldığında ciddi artım söz konusu değildir, burada yaklaşık yüzde 2 oranında artım olduğu gözlenmektedir.

3.5. HOLCİM ASC'YE AİT FİNANSAL ORAN ANALİZLERİ

3.5.1. Likidite Oran Analizi

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

$$\text{Cari Oran}_{2013} = \frac{23,919,299}{53,822,332} = 0.45$$

$$\text{Cari Oran}_{2014} = \frac{34,606,968}{35,175,324} = 0.98$$

Yorum: Oranın genelde 2 olması makuldür. 2013 yılında Holcim'in kısa vadeli borçlarının büyük kısmını duran varlıklara yatırdığına göre, dönen varlıkların miktarı artmamış ve oranın küçük çıkmasına neden olmuştur. 2014 yılında kısa vadeli borçlar artsa da bunun büyük bir kısmıyla dönen varlıklar finanse edilmiştir. Bu yüzden 2014 yılı Cari Oranı daha büyüktür.

$$\text{Asit-test Oranı} = \frac{\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

$$\text{Asit-test oranı}_{2013} = \frac{23,919,299 - 6,066,855}{53,822,332} = 0.33$$

$$\text{Asit-test oranı}_{2014} = \frac{34,606,968 - 14,193,479}{35,175,324} = 0.58$$

Yorum: Oranın genelde 1 olması kabul edilir. Oranın az olması stokların kolayca nakde çevrile bilmesinden ve alacak tahsilatının düzenli yapılmasından kaynaklanır. Çok olması ise, alacakların tahsil kalitesinin düşük olmasının göstergesidir (kasada artış olmadığında doğrudur). 2014 yılında Holcim`in stoklarda artış olması ve alacakların artmasının yanında kasa hesabında fazla artışın gerçekleşmediği görülmekte bu orandaki artışın olumsuz değerlendirilmesine sebep olmaktadır.

3.5.2 Karlılık Oranları

$$\text{Brüt Kar Marjı} = \frac{\text{Brüt Net Satış}}{\text{Net satışlar}}$$

$$\text{Brüt Kar Marjı}_{2013} = \frac{107,466,437}{176,500,152} = 0,61 (61\%) ,$$

$$\text{Brüt Kar Marjı}_{2014} = \frac{78,057,164}{134,061,584} = 0,58 (58\%)$$

Yorum: Holcim`in 2013 yılı ve 2014 yılı Brüt Kar Marjı çok fazla değişmemektedir. Yani, işletmenin 2014 yılı satışları azalmasına ilişkin olarak satış maliyetleri de aynı oranda azalmaktadır. Şirket, satış maliyetlerini düşürmek için daha ucuz girdiler kullanabilir ve ya satışları artıracak eylemlere (reklam gibi) baş vura bilir.

$$\text{Faaliyet Kar Marjı} = \frac{\text{Faaliyet Karı}}{\text{Net satışlar}}$$

$$\text{Faaliyet Kar Marjı}_{2013} = \frac{71,683,463}{176,500,152} = 0,406 (40.6\%) ,$$

$$\text{Faaliyet Kar Marjı}_{2014} = \frac{55,341,364}{134,061,584} = 0,412 \text{ (41.2 \%)}$$

Yorum: Faaliyet Kar Marjı 1 yıl içerisinde fazla değişmemiştir. Yani, işletmenin 2014 yılı satışları azalmasına ilişkin olarak faaliyet giderleride aynı oranda azalmaktadır.

3.5.3. Varlık Kullanım Etkinlik Oranları

$$\text{Alacak Dönme Çabukluğu} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Alacaklar}}$$

$$\text{Alacak Dönme Çabukluğu}_{2013} = \frac{176,500,152}{(410,241+820,377)/2} = 286.85$$

$$\text{Alacak Dönme Çabukluğu}_{2014} = \frac{134,061,584}{(410,241+820,377)/2} = 217.87$$

Yorum. 2014 yılında oranın daha da azalması alacak tahsilatının etkin olmadığını gösterir. Bu da Holcim'in borçlarını ödemedeki riskinin olduğu demektir. 2014 yılında yanlış bir tahsilat politikasının izlenmesi oranın az olmasına neden olmuştur. Oranın yıllar geçtikçe düşmesi, şirketin rekabet gücünü zayıflatacaktır.

$$\text{Alacakların Ortalama Tahsilat süresi} = \frac{365}{\text{Alacak Devir Hızı}}$$

$$\text{A.O.T.Süresi}_{2013} = \frac{365}{286.85} = 1.27 \text{ gün}$$

$$\text{A.O.T.Süresi}_{2014} = \frac{365}{217.87} = 1.67 \text{ gün}$$

Yorum. Holcim 2014 yılında alacaklarının 1.67 günde tahsil etmesi, onun likidesinin 2013'le karşılaştırmada daha düşük olduğunun göstergesidir. Paranın zaman değeri olması, daha çabuk alacakların tahsil edilmesini değerli kılarak, paranın başka alanlarda da kullanılarak ek

gelir etmeye olanak kılar. Bu yüzden tahsilat süresinin artması Holcim için dezavantajdır.

$$\text{Stok Devir Hızı} = \frac{\text{SMM}}{\text{ORTALAMA Stoklar}}$$

$$\text{Stok Devir Hızı}_{2013} = \frac{69,033,715}{(14,193,479+10,796,429)/2} = 5.52$$

$$\text{Stok Devir Hızı}_{2014} = \frac{56,004,420}{(14,193,479+10,796,429)/2} = 4.48$$

$$\text{Stok Tüketim Süresi} = \frac{365}{\text{Stok Devir Hızı}}$$

$$\text{S.T.Süresi}_{2013} = \frac{365}{5.52} = 66.12 \text{ gün}$$

$$\text{S.T.Süresi}_{2014} = \frac{365}{4.48} = 81.47 \text{ gün}$$

Yorum: 2014 yılında Holcim`in Stok Devir Hızı 1.2 defaya kadar artmıştır. Bunun Holcim için zararı, stok maliyetlerinin 1.2 defa artmasıdır.

SONUÇ

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, dünya çapında muhasebe standartlarını birbirine uyumlaştırmak suretiyle hazırlanan finansal tabloların karşılaştırılmasına olanak vermeyi amaçlayan standartlardı.

Nakit akış tablosu; işletme yöneticilerinin, sermaye piyasasında yatırım yapan veya yapmak isteyen yatırımcıların ve kredi kuruluşlarının sağladığı fayda dolayısı ile önemli bir tablo olarak karşımıza çıkmaktadır. Nakit akış tablosu, nakit yönetimine imkan sağlayarak verimliliğin arttırılmasına ve nakit yetersizliği nedeniyle çalışmaların aksamadan yürütüle bilmesi için gerekli olan önlemlerin alınmasına yardımcı olmaktadır. Ülkelerde yaşanan ekonomik dalgalanmalar ve enflasyon gibi çeşitli nedenlerden dolayı işletmeler ve bu işletmeleri finanse eden finans kuruluşlarının nakit akış bilgilerine verdikleri önemin artması nakit akış tablosunun önemini de artırmıştır.

İşletmenin nakit akışları hakkında bilgi finansal tablo kullanıcılarına işletmenin nakit yaratmak imkanlarını ve nakit akışlarından yararlanmak ihtiyacını değerlendirmek için esas verir. Kullanıcılar tarafından kabul edilen ekonomik kararlar işletmenin nakit ve nakit oluşturma imkanlarının yanı sıra, zaman ve oluşturulmasında belirlilik üzere değerlendirilmesini gerektirir.

Nakit akış tablosu belirli bir dönem içinde işletmenin nakit akışlarını (nakit girişi (girdi) ve çıkışları (çıkı) içermektedir. Kar ve zarar raporundan tek farkı, kar ve zarar raporunda "hesaplanmış ve alınmamış gelirler" gelir, "hesaplanmış ve ödenmemiş giderler" ise maliyet olarak bilinir fakat nakit akış tablosunda sadece nakit işletmeye veya işletmeden çıktığı zaman kayıt edilir.

Analizciler için bu raporun esas önemi şudur ki, bu rapor işletmenin kısa ve uzun vadeli borçlarını ödeme kabiliyetinin ne yerde olduğunu göstermektedir. Yani, işletmenin borçlarını karşılayabilmek için elinde yeterince nakit malzemesi var mı.

Bu çalışmamızda esas Nakit Akışı Tablosu Holcim Karadağ Çimento Fabrikası Örneğinde araştırılmıştır. Holcim fabrikasının 2013-2014 yılları baz alınmış ve bu yıllarda şirketin mali durumu analiz edilip yorumlanmıştır.

Çalışmada inşaat sektöründe faaliyet gösteren halka açık Holcim fabrikasının 2013-2014 yıllarına ait nakit akış tabloları karşılaştırmalı tablolar analizi ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Çalışmada ağırlıklı olarak nakit akış tablosu verileri kullanılmış ve işletmenin geçmişi, bugünü ve geleceği hakkında fikir sahibi olunmuştur.

EKLER

Ek 1. Karşılaştırmalı tablolar analizi Holcim Yıllık Raporu 2014⁴⁵

Holcim (Azerbaijan) OJSC			
Statement of Financial Position			
<i>(Amounts presented are in Azerbaijani Manats)</i>			
	Notes	31 December	
		2014	2013
ASSETS			
Non-current assets			
Property, plant and equipment, net	3	349,465,222	359,917,304
Intangible assets	4	4,500,000	4,500,000
Non-current prepayments	6	1,569,373	1,613,109
Non-current inventory	7	4,760,165	4,891,391
Total non-current assets		360,294,760	370,921,804
Current assets			
Inventories, net	7	14,193,479	10,796,429
Trade and other receivables, net	8	14,338,699	6,066,855
Taxes receivable	9	410,241	820,377
Prepayments and advances	6	1,059,022	1,529,874
Receivable from related parties	17	5,467	155,134
Cash and cash equivalents	10	4,600,060	4,550,630
Total current assets		34,606,968	23,919,299
TOTAL ASSETS		394,901,728	394,841,103
EQUITY AND LIABILITIES			
Equity			
Authorized capital	11	31,812,880	31,812,880
Additional paid-in capital	11	3,301,937	3,301,937
Retained earnings		232,057,670	243,911,735
Total equity		267,172,487	279,026,552
Non-current liabilities			
Loans due to related party	12, 17	69,438,975	41,776,115
Accrued liabilities		613,370	865,681
Provisions	13	4,847,117	4,971,317
Deferred income tax liability	5	17,654,455	14,379,106
Total non-current liabilities		92,553,917	61,992,219
Current liabilities			
Trade payables	14	2,215,146	4,559,268
Other short-term loans payable	12	559,281	100,000
Loans due to related party	12, 17	15,286,376	17,621,238
Accrued liabilities due to related parties	17	2,313,830	3,927,463
Accrued liabilities	15	10,514,825	14,253,395
Payroll and related taxes		-	54,198
Dividends payable		103,006	17,782
Income tax payable		1,280,349	5,546,336
Advances received from customers		1,001,917	1,259,027
Provisions	13	1,900,594	6,483,625
Total current liabilities		35,175,324	53,822,332
TOTAL EQUITY AND LIABILITIES		394,901,728	394,841,103

Signed and authorized for release on behalf of Management on 19 February 2015:

Rossen Papazov, General Director

Oliver Wilke, Chief Financial Officer

Dilbar Sultanova, Chief Accountant

The accompanying notes form an integral part of these financial statements.

⁴⁵https://home-ms.holcim.com/holcimcms/fileadmin/templates/AZ/doc/Publications/2014-cue_il_uecuen_Holcim_Az_rbaycan_ASC-nin_illik_hesabati.pdf Erişim Tarihi: (25.05.20174)

Ek 2: Holcim (Azerbaycan) ASC Kar veya Zarar ve diğ er Toplam Gelir hakkında Rapor⁴⁶

Holcim (Azerbaijan) OJSC Statement of Profit or Loss and Other Comprehensive Income <i>(Amounts presented are in Azerbaijani Manats)</i>			
	Notes	Year ended 31 December 2014	2013
Sale of goods		134,061,584	176,500,152
Cost of sales	20	(56,004,420)	(69,033,715)
Gross profit		78,057,164	107,466,437
Distribution expenses	21	(13,325,531)	(16,542,252)
General and administrative expenses	22	(12,696,329)	(14,741,274)
(Loss)/gain on disposal of property, plant and equipment		(112,561)	72,198
Selling expenses		(1,912,121)	(1,843,338)
Foreign exchange gain/(loss)		5,330,742	(2,728,308)
Operating profit		55,341,364	71,683,463
Finance income		—	91,806
Finance cost	23	(4,779,697)	(6,647,619)
Profit before tax		50,561,667	65,127,650
Income tax expense	5	(10,847,054)	(13,539,582)
Profit for the year		39,714,613	51,588,068
Other comprehensive income		—	—
Total comprehensive income		39,714,613	51,588,068

⁴⁶https://home-cms.holcim.com/holcimcms/fileadmin/templates/AZ/doc/Publications/2014-cue_il_uecuen_Holcim_Az_rbaycan_ASC-nin_illik_hesabati.pdf : Erişim Tarihi: (26.05.2017)

Ek 3: Holcim (Azerbaycan) ASC Nakit akışları hakkında Rapor⁴⁷

Holcim (Azerbaijan) OJSC			
Statement of Cash Flows			
(Amounts presented are in Azerbaijani Manats)			
	Notes	Year ended 31 December 2014	2013
Operating activities			
Profit before tax		50,561,667	65,127,650
Non-cash adjustments to reconcile profit before tax to net cash flows:			
Depreciation	3	16,955,094	16,863,680
Finance cost	23	4,577,428	6,198,373
Loss/(gain) on disposal of property, plant and equipment		112,561	(72,198)
Foreign exchange (gain)/loss		(5,330,742)	2,728,308
Provision for slow moving items	7	200,000	74,130
Provision for bad debts	8	154,088	467,699
Bonuses provision	13	1,600,594	2,591,381
Movement in injures provision	13	(419,040)	872,106
Other tax charges	13	-	346,380
Finance income		-	(91,806)
Operating profit before working capital changes		68,411,650	95,105,703
Changes in operating assets and liabilities:			
Inventories		(3,422,088)	(1,710,156)
Trade and other receivables		(8,425,932)	(5,501,924)
Prepayments and advances		470,852	(719,556)
Receivable from related parties		149,667	18,321
Taxes receivable		410,136	34,670
Trade and other payables		(2,343,860)	2,294,749
Payroll and related taxes		(54,198)	31,092
Accrued liabilities		(4,350,058)	(792,299)
Accrued liabilities due to related parties		(1,703,799)	2,125,072
Advances received from customers		(257,110)	(803,022)
Provisions		(6,373,489)	(3,425,690)
Cash generated from operations		42,511,771	86,656,960
Income taxes paid		(12,007,632)	(4,704,359)
Interest paid		(7,544,857)	(4,111,958)
Interest received		-	91,806
Net cash flows provided by operating activities		22,959,282	77,932,449
Cash flows from investing activities			
Purchase of property, plant and equipment		(6,149,640)	(16,076,902)
Proceeds from sale of property, plant and equipment		25,000	98,500
Net cash flows used in investing activities		(6,124,640)	(15,978,402)
Cash flows from financing activities			
Dividends paid to shareholders		(51,483,454)	-
Repayments of interest-bearing loans		(16,450,549)	(83,002,061)
Proceeds from interest-bearing loans		51,148,791	-
Net cash flows used in financing activities		(16,785,212)	(83,002,061)
Net increase/(decrease) in cash and cash equivalents		49,430	(21,048,014)
Cash and cash equivalents at beginning of year	10	4,550,630	25,598,644
Cash and cash equivalents at end of year	10	4,600,060	4,550,630

The accompanying notes form an integral part of these financial statements.

⁴⁷https://home-cms.holcim.com/holcimcms/fileadmin/templates/AZ/doc/Publications/2014-cue_il_uecuen_Holcim_Az_rbaycan_ASC-nin_illik_hesabati.pdf : Erişim Tarihi: (26.05.2017)

Ek 4: Holcim (Azerbaycan) ASC Sermayede Değişiklikler hakkında
Rapor⁴⁸

Holcim (Azerbaijan) OJSC
Statement of Changes in Equity

(Amounts presented are in Azerbaijani Manats)

	Authorized capital	Additional paid-in capital	Retained earnings	Total
Balance as at 31 December 2012	31,812,880	3,301,937	192,323,667	227,438,484
Profit for the year	-	-	51,588,068	51,588,068
Balance as at 31 December 2013	31,812,880	3,301,937	243,911,735	279,026,552
Profit for the year	-	-	39,714,613	39,714,613
Dividends on ordinary shares	-	-	(51,568,678)	(51,568,678)
Balance as at 31 December 2014	<u>31,812,880</u>	<u>3,301,937</u>	<u>232,057,670</u>	<u>267,172,487</u>

⁴⁸https://home-cms.holcim.com/holcimcms/fileadmin/templates/AZ/doc/Publications/2014-cue_il_uecuen_Holcim_Az_rbaycan_ASC-nin_illik_hesabati.pdf : Erişim Tarihi: (27.05.2017)

KAYNAKÇA

1. Ağca Ahmet, Rafet Aktaş, **“First Time Application Of Ifrs Anditsimpact On Financial Ratios: A Study On Turkishlistedfirms, Problemsand Perspectives İn Management”**; Inform Global, Vol:5, Issue:2, 2007, s.100.
2. Alderman Wayne, Jennifer M Mueller, **“Cash Flow Classification Of Restrictedfunds”**,The Cpa Journal, Kasım 2003, s. 46.
3. Erdoğan Murat, **“Finansal Muhasebe,”** 1. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2002, s. 57
4. Krishan Gopal V. ,James A Largay, **“Thepredictiveability Of Direct Method Cash Flow Information”**, Journal Of Business Accounting, January-March 2000, s. 218-219
5. Oktay Güvemli, **“Uygulamalı Mali Tablolar Tahlili”**, Çağlayan Kitabevi, İstanbul 1981, s. 26
6. Örtten Remzi, Hasan Kaval **“Türkiye Muhasebe Finansal Raporlama Standartları Uygulama Ve Yorumlama”** 6. Baskı, Gazi Kitabevi, Nisan 2012, s. 72.
7. Özerhan Yıldız ,Serap Yanık, **Ifrs / Ias İle Uyumlu Tms / Tfrs**, 2. Baskı, Türmob Yayınları, Ankara 2012, s. 68
8. Tenker Nejat, Nalan Akdoğan, **“Finansal Tablolar Ve Mali Analiz Teknikleri”**, 10. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara 2004, s. 284
9. Akdoğan Nalan,Orhan Sevilengül, **“Türkiye Muhasebe Standartlarına Uyum İçin Tek Düzen Hesap Planında Yapılması Gereken Değişiklikler”**, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 84, Kasım-Aralık 2007, s. 34
10. Bekçioğlu Selim,Çağrı Koroğlu, **“Ums-21, Tms-21 Kur Değişim Etkileri Standardına Göre Finansal Tabloların Çevrimi Ve Kur**

- Farklarının Muhasebeye Getirilmesi”**, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 86, Mart-Nisan 2008, s. 35.
11. Cemal İbiş Ve Serdar Özkan, **Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (Ufrs)’na Genel Bakış**, Mali Çözüm Dergisi, Sayı:74, 2006, s.2
 12. Çankaya Fikret, **Uluslar Arası Muhasebe Uyumunun Ölçülmesine Yönelik Bir Uygulama: Rusya, Çin Ve Türkiye Karşılaştırması**, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt :3, Sayı:6, 2007, s.134
 13. Çiftçi Yavuz, Levent Sarıoğlu, **“Nakit Akış Tablosu İlgili Türkiye’deki Düzenlemeler Ve Uluslararası Uygulamalarla Karşılaştırılması”**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, Cilt 10, Sayı 1-2, 2007, s. 185
 14. Emin Uzun-Zehra Türk-Ersen Uzun, **“İşletme Başarısında Finansal Planlama Ve Yeniliklerin Rolü”**, Celal Bayar Üniversitesi Yönetim Ve Ekonomi Dergisi, Cilt 10 Sayı 2, 2003, s. 64
 15. Gücenme Ümit -Aylin Poroy Arsoy, **“Muhasebe Standartlarındaki Sınıflandırılmış Nakit Akım Tablosu Formatı İle Finansal Performansın Ölçülmesi”**, Muhasebe Ve Finansman Dergisi, Sayı 30, Nisan 2006, s. 67
 16. Kısakürek Mustafa, M. Akif Ayarlıoğlu, **“Endirekt Yönteme Göre Nakit Akım Tablosunun Hazırlanması”**, Hacettepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 25, Sayı 1, 2007, s.195
 17. Karğın Mahmut,Rabia Aktaş,“Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu Ve Analizi”, Muhasebe Ve Finansman Dergisi, Sayı 52, Ekim 2011, s.6
 18. Nurnberg Hugo, **“Incometaxes İn The Cash Flow Statement”**, The Cpa Journal, Cilt 73, Sayı 6, Haziran 2003, s. 49

19. Sağlam Necdet, **“Avrupa Birliği’nde Muhasebe Standartlarının Oluşum Süreci”**, Muhasebe Ve Finansman Dergisi, Sayı:21, 2004, s. 16
20. Tuğba Uçmaç, Ağrı Koroğlu, **“Tms-7'ye Göre Nakit Akış Tablosu”**, Mevzuat Dergisi, Sayı 92, Ağustos 2005, s. 54
21. Yanar Gülşen, **“Türkiye Muhasebe Standardı – 3 Nakit Akış Tabloları”**, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 66, Mart 2004, s. 4.
22. Yılmaz Hüseyin, **“İşletmelerde Çağdaş Nakit Yönetimi Ve Bir Model”**, Muhasebe Ve Finansman Dergisi, Cilt 5, Sayı 24, 2004. s.18
23. Atmaca Metin, **“Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Ve Vergi Yasalarına Göre Düzenlenen Temel Mali Tabloların Finansal Analiz Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi Ve Türkiye Uygulaması”(Yayınlanmamış Doktora Tezi)**,T.C Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı, İstanbul, 2010, s.20
24. Ege Ayşe, **“Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Göre Hazırlanmış Nakit Akış Tablosu Ve Analizi” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)** Edirne,2005, s.6
25. İbrahim Halil Büyüktopçu **“Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablo Düzenlemelerine Etkileri Ve Örnek Bir Uygulama” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”** Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Programı, İzmir-2009, s.24
26. Vildan Evrim, Altuk Özden, **“Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Kar Yönetimine Etkisi: Bağımsız Denetçilerin Algıları Üzerine Bir Araştırma.” (Yayınlanmamış Doktora Tezi)**, İstanbul Üniversitesi, Finansal Bölümü, İstanbul-2013, s.46

İnternet Kaynağı

Cengiz Toraman ve M. Fatih Bayramoğlu”,Avrupa Birliği uyum sürecinin muhasebeye uygulamalarına etkisi” https://www.researchgate.net/publication/303522273_Avrupa_Birligi_Uyum_Surecinin_Muhasebe_Uygulamalarina_Etkisi s-465 Erişim Tarihi:(02.12.2016)

Holcim hakkında,

<http://www.holcim.com/about-us.html> Erişim tarihi: (05.05.2017)

Karadağ Çimento Fabrikası hakkında,

<http://www.holcim.az/haqqimizda/qaradag-sement-zavodunun-holcim-azrbaycan-asc-tarixi.html>, Erişim tarihi: (06.05.2017)